

Základní uživatelská příručka

Linux Mint
Edice Cinnamon

Obsah

Úvod do Linux Mintu

Historie	3
Účel	3
Číslování verzí a kódové označení	3
Edice	4
Kde hledat pomoc a podporu	4

Instalace Linux Mintu

Stáhnutí obrazu ISO	5
Poznámky k vydání	5
Kontrola MD5	5
Vypálení ISO obrazu	6
Spuštění Live DVD	6
Instalace Linuxu Mint na disk v počítači	7
Spuštění instalátoru	8

Úvod do prostředí

Plocha Cinnamon	14
Nastavení plochy	15
Menu nabídka	15
Nabídka Soubory	16
Nabídka Nastavení systému	17
Nabídka Aplikace	18
Definování oblíbených aplikací	18
Úprava vzhledu Menu	19
Obnova předvolených nastavení	20
Automatické spouštění Aplikací po přihlášení	21

Správa Software

Správa balíčků v Linuxu Mint	22
Správce Software	26
Synaptic a APT	26
Odstranění Aplikací	28
Pomocí APT	28
Symaptic	28
Aktualizace systému a Aplikací	29
Použití Správce aktualizací	29
Terminál	32

Rady, Tipy a Triky

Tvorba poznámek – Tomboy	36
Zálohování	37

Závěr

Vypnutí počítače	37
------------------------	----

Úvod do Linux Mintu

Linux Mint je počítačový operační systém navržený pro práci na většině nových počítačů, včetně počítačů x86 a x64.

Linux Mint se dá považovat za ekvivalent pro Microsoft Windows, Mac OS nebo operačního systému BSD. Linux Mint je navržen tak aby spolupracoval s jinými operačními systémy, včetně výše uvedených a během instalace lze nastavit prostředí „DUAL-BOOT“ nebo „MULTI-BOOT“. V těchto prostředích si uživatel může vybrat při spuštění nebo restartu PC jaký operační systém chce použít.

Linux je operační systém, který používají jednotlivci ale i velké firmy.

Historie

Linux Mint je moderní operační systém postavený na léty prověřených a odzkoušených softwarových vrstvách, jádra Linuxu, nástrojů GNU a prostředí Cinnamon. Má v sobě zahrnuté projekty Ubuntu a Debian, jejichž systémy používá jako základ.

Projekt Linux Mint se soustředil na přívětivost a použitelnost uživatelského prostředí a jeho efektivního každodenního používání běžnými uživateli. Ukrývá v sobě operační systém s velkým množstvím programů a aplikací a služeb.

Účel

Linux Mint poskytuje bezplatný operační systém pro počítače pro domácí použití tak i pro firmy. Je efektivní, elegantní a jednoduchý na ovládání. Jedním z cílů je vytvořit operační systém, který si každý uživatel přizpůsobí sobě a svým potřebám. Všechny dostupné funkce budou lehce použitelné.

Číslo verzí a jejich kódové označení

Identifikace pomocí kódového označení je jednodušší než číselnou verzí.

Pokud se k vydání vydává revize na opravu chyb doplňuje se o podčíslo za číslem vydání. Například „ 17 “ se doplní na „ 17.1 “ a další na „ 17.2 “

Jako kódové označení se používají ženská jména. Například poslední je „ RAFAELA “

Dosavadní verze a kódové označení :

1.0	Ada	11	Katya
2.0	Barbara	12	Lisa
2.1	Bea	13	Maya
2.2	Bianca	14	Nadia
3.0	Casandra	15	Olivia
3.1	Celena	16	Petra
4.0	Daryna	17	Qiana
5	Elyssa	17.2	Rafaela
6	Felicia		
7	Gloria		
8	Helena		
9	Isidora		
10	Julia		

Edice

Edicí se nazývá každá vydaná verze Linuxu Mint, upravená pro jisté potřeby. Tato příručka popisuje edici Cinnamon. Seznam edicí :

edice Cinnamon – prostředí Cinnamon
edice Mate – prostředí Mate
edice Kde – prostředí Kde
edice Xfce – prostředí Xfce

Pokud nevíte jakou edici použít, zvolte si Mate. Není sice tak populární, ale je kompatibilnější k širšímu okruhu zařízení.

Poznámka: Pokud cestujete a hodláte komerčně používat Linux, tak aby jste předešli případným problémům s patentovou legislativou některých zemí, měli by jste při instalaci použít verzi s označením „No Codes“

Kde hledat pomoc

Komunita Linuxu je velmi nápomocná a aktivní. Pokud máte otázku nebo potřebujete poradit s problémem, který se týká Linuxu, tak ostatní uživatelé vám poradí a pomohou.

Na fóru Linux Mintu najdete spoustu rad a odkazů. Pokud chcete pokládat otázky, je třeba se registrovat.

<http://www.linuxmint.com/forum>

Pokud chcete chatovat s jinými uživateli, můžete se připojit do IRC místnosti. Z Linuxu Mint stačí spustit nabídku „HexChat“. Pokud používáte jiný operační systém nebo jiného IRC klienta připojte se na server „irc.spotchat.org“ a kanály „#linuxmint-help“ a „#linuxmint-chat“.

Linux Mint užívá repozitáře (viz poznámka) Ubuntu a tak je plně kompatibilní s jeho zdroji a návody. To co je určeno pro Ubuntu funguje i v Linux Mintu.

Takže pokud nemůžete najít pomoc pro jistou věc tak zkuste najít řešení pro Ubuntu. Mělo by to fungovat i pro Linux Mint.

Poznámka: Ubuntu je další operační systém založený na GNU/Linux

Poznámka: Repozitář je on-line služba, pomocí které je software uložený a zpřístupněný operačnímu systému počítače pro instalaci a aktualizaci. Připojení se provádí pomocí HTTP nebo FTP.

Instalace Linux Mintu

Operační systém Linux Mint lze stáhnout bezplatně v podobě ISO souboru, který je potřeba vypálit na prázdné DVD nebo vytvořit boot USB disk. Linux Mint se spustí jako Live DVD a poskytne plně funkční operační systém pro vyzkoušení na vašem PC aniž by to ovlivnilo váš již instalovaný operační systém.

Poznámka : Pro použití boot USB disku musíte mít počítač, který tuto možnost podporuje a tuto možnost nastavenou v Biosu.

Pokud se vám spuštěná verze z LiveDVD líbí můžete si ji rovnou instalovat na váš počítač. Vše potřebné pro instalaci Linux Mintu obsahuje LiveDVD.

Stáhnutí ISO

Pokud chcete mít originální instalační DVD, můžete si ho objednat na této stránce

<http://www.osdisc.com/>

Linux Mint si stáhnete z této stránky : <http://www.linuxmint.com/download.php>

Na uvedené stránce by jste měli vidět :

Podpis MD5

Odkazy na obrazy

Seznam obrazů pro stažení

Zvolte si edici o kterou máte zájem

Soubor, který potřebujete stáhnout je soubor formátu ISO. Pokud jste soubor stáhli, můžete si zkontrolovat jestli proběhlo stažení v pořádku provedením kontroly jeho podpisu MD5.

Přečtení poznámek k vydání

Pokud chcete, tak se během stahování můžete podívat na poznámky k vydání. Jsou na webových stránkách Linuxu Mint a odpovídají na následující otázky :

Jaké jsou nové funkce v tomto vydání?

Jaké jsou známé problémy tohoto vydání?

Jaké jsou požadavky na systém?

A mnoho dalšího

Odkaz k poznámkám k vydání pro Linux Mint 17.2 Rafaela je :

http://www.linuxmint.com/rel_rafaela.php

Kontrola MD5

Pokud je vypálený obraz na DVD poškozený, mohou se po instalaci objevit divné chyby na které se jen velmi těžko budou hledat odpovědi. Dva důvody které to mohou způsobit jsou :

Problém během stahování ISO souboru

Problém během vypalování ISO souboru

Podpis MD5, který je na stránce pro stahování poskytuje rychlý způsob jak zjistit jestli váš ISO soubor neobsahuje chyby. Proto se doporučuje, pokud chcete mít jistotu provést kontrolu ISO souboru před jeho vypálením.

Pokud používáte jinou verzi Linuxu měl by být program na kontrolu již nainstalovaný.

Otevřete okno terminálu a přejděte pomocí příkazu „cd“ do adresáře kde je soubor ISO.

Nejčastěji je to adresář „Stážené“ a pak zadejte příkaz na kontrolu. (***** - jméno iso souboru)

cd Stážené/

md5sum *****.iso

Výstup tohoto příkazu by měla být série číslic a písmen, která je podpis vašeho ISO souboru a měla by být shodná s tím co je uvedeno na stránce stahování Linuxu Mint. Pokud je to shoda je vše v pořádku.

Pokud používáte Windows a program md5sum nemáte, tak si ho můžete stáhnout na tomto odkazu : <http://www.etree.org/md5com.html>

Iso soubor a md5sum.exe umístěte do stejného adresáře, spusťte příkaz cmd.exe. Přejděte do adresáře, kde jsou oba soubory a zadejte příkaz :

`md5sum *****.iso` (***** - jméno iso souboru)

Výstup tohoto příkazu by měla být série číslic a písmen, která je podpis vašeho ISO souboru a měla by být shodná s tím co je uvedeno na stránce stahování Linuxu Mint. Pokud je to shoda je vše v pořádku.

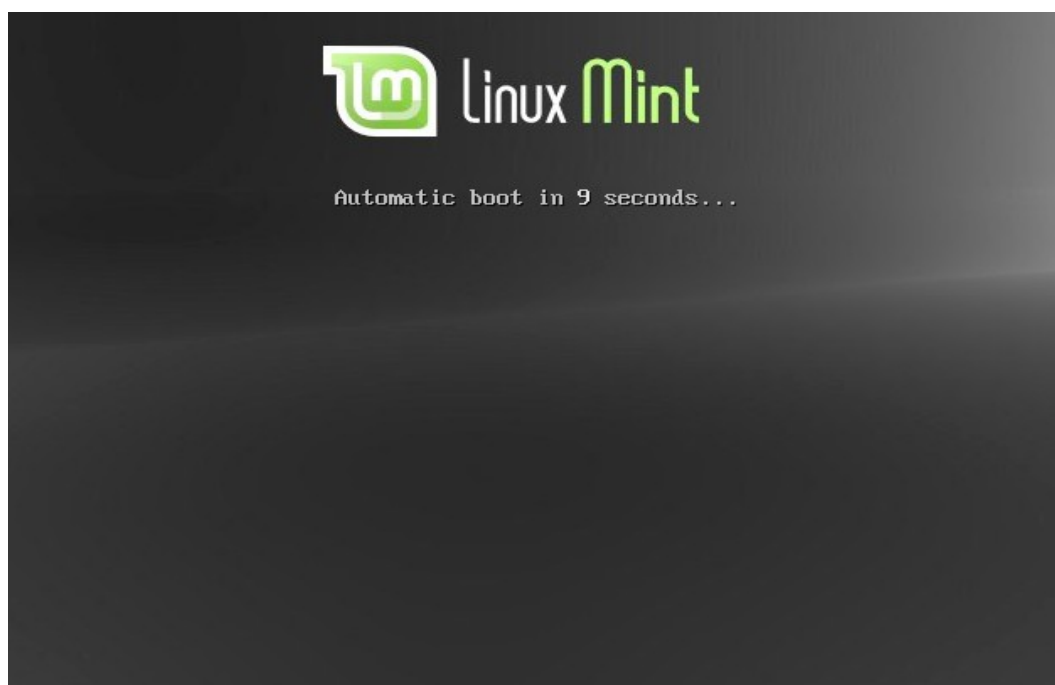
Vypálení ISO na DVD

Pokud jste provedli kontrolu MD5 a je vše v pořádku, můžete vypálit ISO na disk DVD nebo na USB disk. Nezapomeňte ale vypálit ISO jako obraz. Pokud vypálíte ISO jako soubor nebude se z něj provádět boot a tudíž se nespustí.

Pro vypálení lze použít jakýkoliv software, který podporuje vypalování ISO obrazů.

Spuštění LiveDVD

Vložte DVD do mechaniky / zasuňte USB Disk a restartujte počítač. Měla by se zobrazit následující obrazovka :

Pokud se vám tato obrazovka nezobrazí a váš počítač najede do nainstalovaného operačního systému, tak nemáte nastaveno přednostní spouštění z DVD nebo USB. Proveďte restart PC, vstupte do Biosu a změňte nastavení tak, aby se přednostně spouštělo DVD nebo USB.

Instalace Linux Mintu

Začne se spouštět systém a během načítání programu se na chvíli objeví obrazovka nabízející síťové připojení.

Tato nabídka je určena pro počítače se síťovým připojením a tak na ni nijak nereagujte po pár vteřinách zmizí a načítání bude pokračovat.

Po chvíli by se měla objevit pracovní plocha.

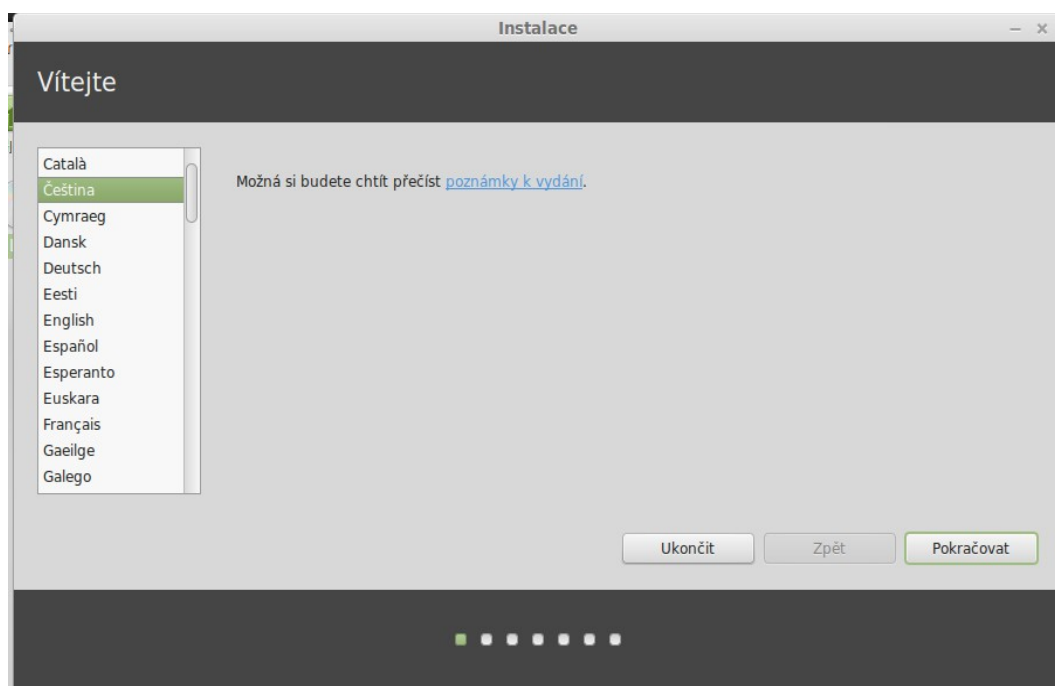

V této fázi běží Linux Mint z DVD, ale to co vidíte je shodné s tím co budete mít nainstalováno na PC Nyní si můžete systém Linux Mint vyzkoušet. Nezapomeňte ale na to, že systém běží z DVD /USB a tak je pomalejší a má delší odezvu z důvodu čtení DVD /USB.

Jestli opravdu chcete nainstalovat Linux Mint na váš počítač, tak klikněte pro spuštění instalace na ikonu

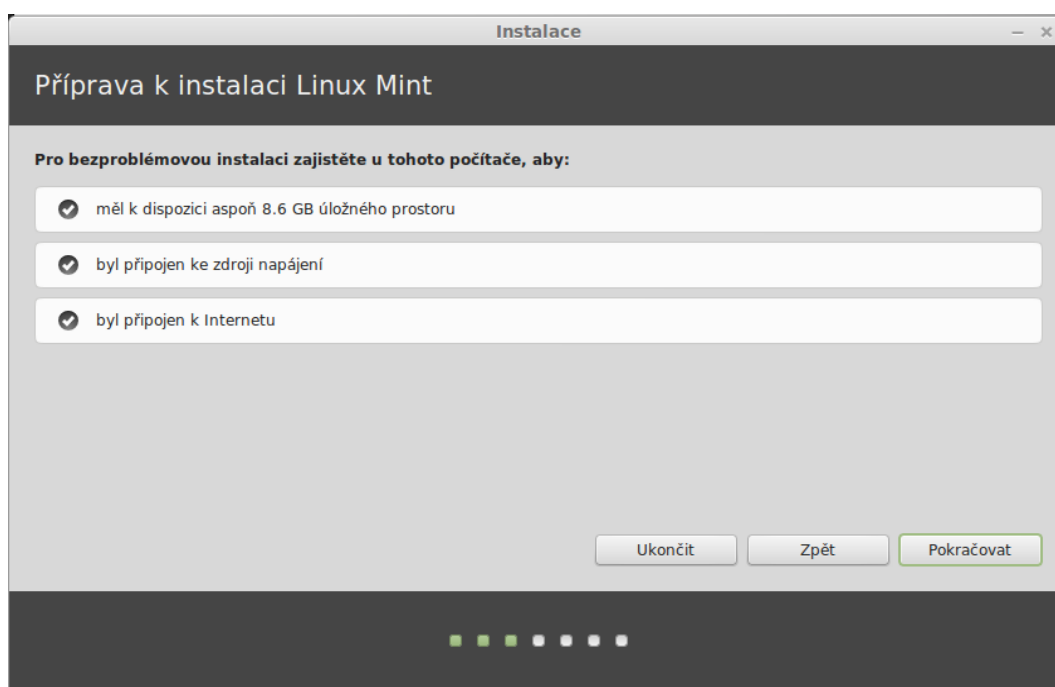
„ Install Linux Mint “

Spustí se instalátor :

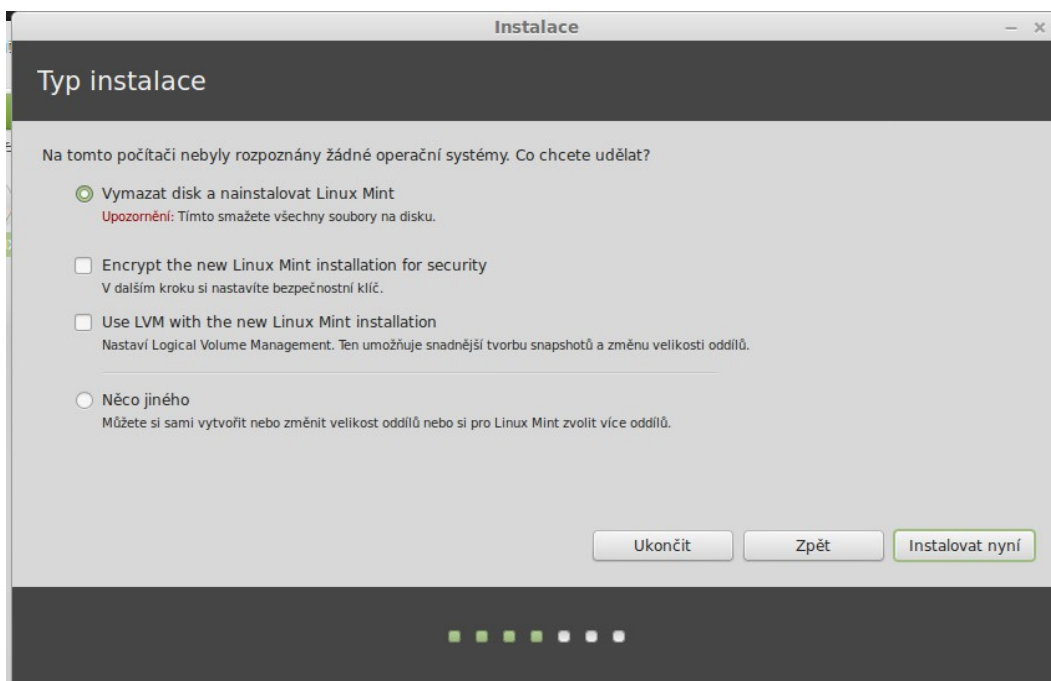

Pokud jste si ještě nepřečetli poznámky k vydání a máte připojení k internetu tak teď to můžete provést kliknutím na odkaz „relase notes“ (poznámky jsou v angličtině) . Nejdůležitější jsou poznámky o chybách, které mohou ovlivnit nastavení vašeho hardware v počítači.

Zvolte si jazyk v jakém má být Linux nainstalován a klikněte na „Pokračovat“

Na další obrazovce instalátor ověří, jestli máte dostatek místa na disku, je zapnutý zdroj napájení (pokud máte notebook) a připojení k internetu. Pokud je vše v pořádku klikněte na „Pokračovat“

Na další obrazovce bude volit typ instalace Linux Mintu.

Jestli budete systému přidělovat celý disk, nebo jestli budete systém instalovat vedle stávajícího systému vašeho počítače.

Při druhé volbě budete mít na výběr ještě volbu jestli vámi zvolené místo rozdělí instalátor nebo vy ručně.

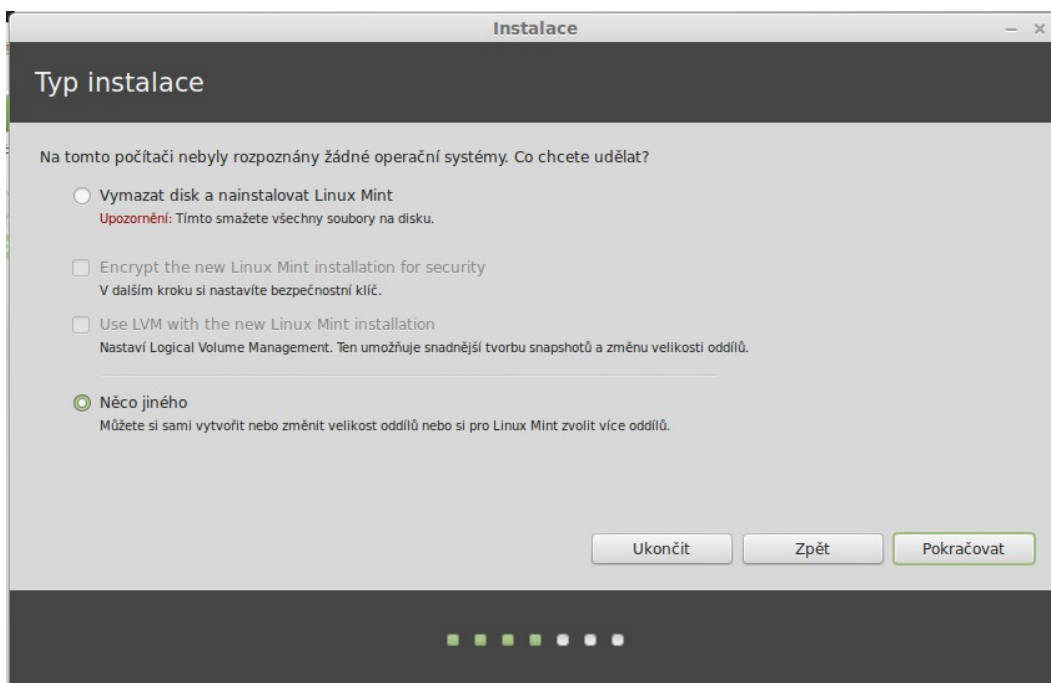
Pokud zvolíte použití celého disku, bude jeho obsah odstraněný a Linux Mint bude nainstalovaný jako jediný operační systém v počítači klikněte na „Instalovat nyní“

Pokud zvolíte možnost instalace při jiném operačním systému, instalátor použije volné místo z disku na vytvoření nového místa pro Linux Mint.

Vy budete muset zadat kolik volného místa mu chcete přidělit a instalátor následně upraví diskové oddíly a všechno vyřeší za vás (zkušení uživatelé mohou toto definovat ručně).

Po instalaci se vám po spuštění počítače objeví obrazovka, na které budete mít volbu, jaký operační systém chcete spustit.

Zadejte volbu „Něco jiného“ a klikněte na „Pokračovat“

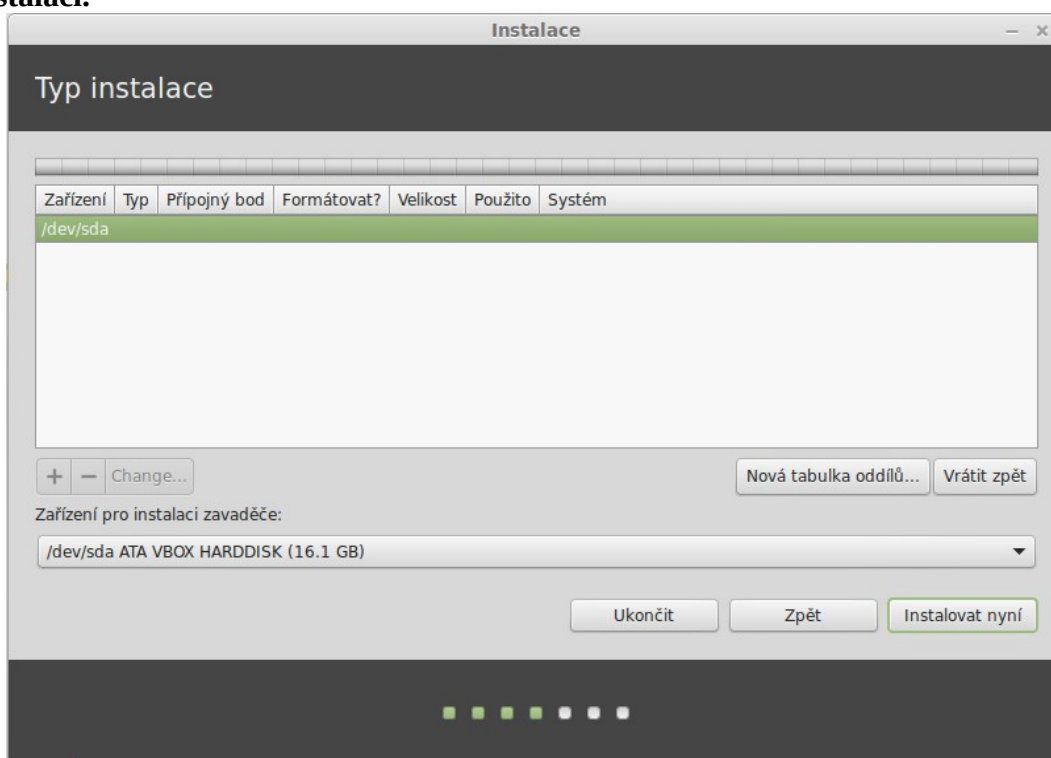
Pokud zvolíte možnost ručního nastavení diskových oddílů, objeví se editor jednotlivých oddílů pomocí kterého si samy určíte rozdělení vašeho disku.

Jak bylo již dříve napsáno, to se doporučuje zkušeným uživatelům, kteří vědí jak diskové oddíly Linux Mintu fungují. Oddíl pro Linux Mint potřebuje minimum aspoň 6 GB a swap oddíl minimum 1,5 násobku operační paměti.

Pokud jste na předešlé obrazovce zadali „Pokračovat“ bude vám nabídnuta možnost změny velikost nového diskového oddílu v závislosti na volném místě .

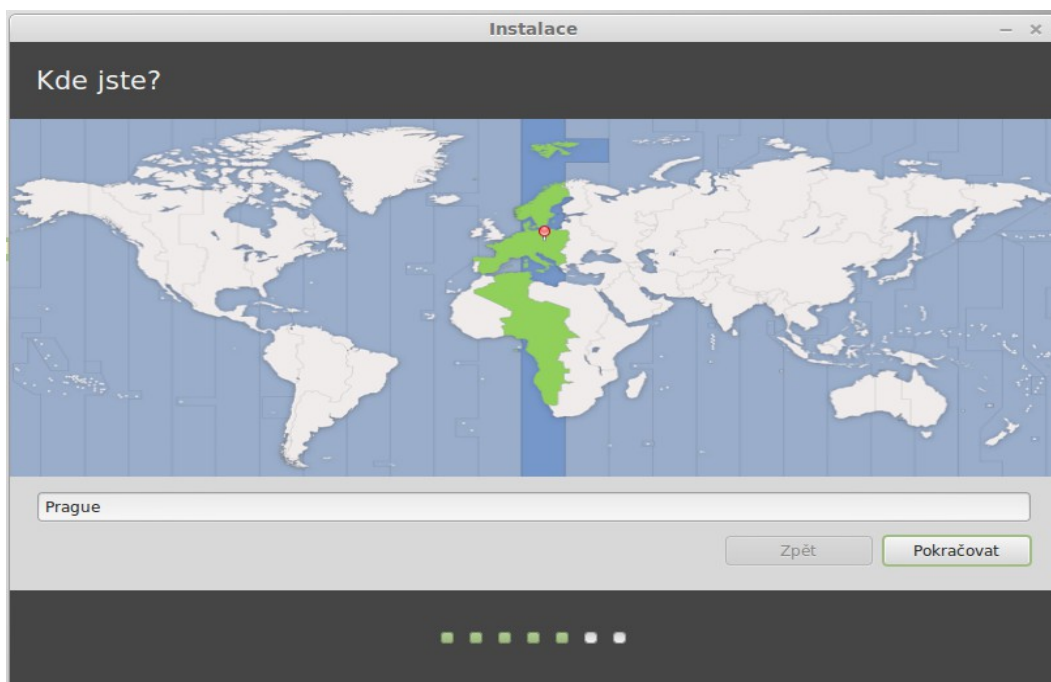
Pokud byla provedena volba klikněte na „Instalovat teď“

Na dalším obrázku je vidět pouze jeden disk, ale jinak zde budete vidět všechny disky fyzicky přítomné v počítači a vy si můžete zvolit ten, kam se bude instalovat systém Linux Mint Nebo vytvořit novou tabulku oddílů pro instalaci.

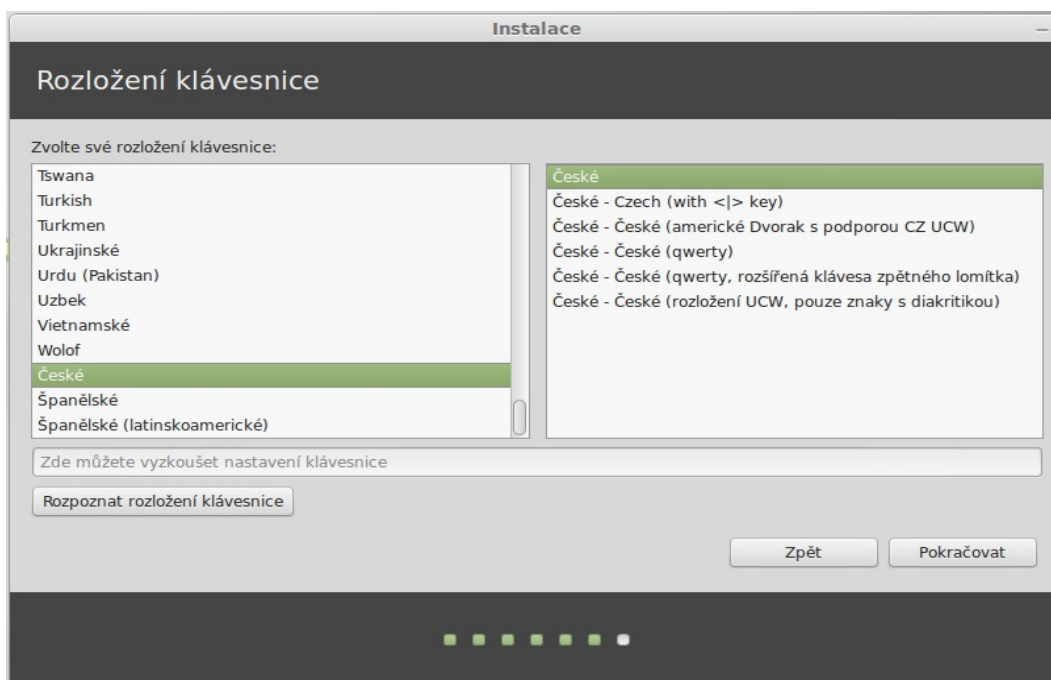

Pokud jste provedli volbu klikněte na „Instalovat nyní“

Spustí se instalace, která poběží na pozadí a vy budete potvrzovat následné volby :

Výběr časového pásma ve kterém se nacházíte volbou hlavního města nebo státu. Pokud vidíte hodinový rozdíl i při správné volbě, tak se nic neděje. Instalátor chybně určil letní/zimní čas. Po dokončení instalace se čas automaticky srovná.

Vyberte rozložení klávesnice. Standartně české a české . Pokud si nejste jisti, použijte odkaz „Zjistit rozložení klávesnice“

Pokud máte vybráno klikněte na „Pokračovat“

The screenshot shows the 'Kdo jste?' (Who are you?) screen in the Linux Mint installer. The window title is 'Instalace'. The screen is divided into several sections for user information input. At the top, it asks 'Kdo jste?'. Below that, there are four input fields: 'Vaše jméno:' with the value 'Pepa', 'Název počítače:' with the value 'pepa-Linux', 'Vyberte uživatelské jméno:' with the value 'pepa', and 'Zvolte heslo:' with a masked password. There are checkmarks next to each input field. Below the password field, there are three radio buttons: 'Přihlašovat se automaticky' (selected), 'Požadovat mé heslo pro přihlášení', and 'Šifrovat mou domovskou složku'. At the bottom right, there are two buttons: 'Zpět' and 'Pokračovat'. The 'Pokračovat' button is highlighted with a green border. At the bottom of the window, there are five small green squares.

Zde zadejte vaše jméno, uživatelské jméno a heslo. Pro přihlášení do Linuxu Mint budete používat váš účet s tímto jménem a heslem. Po instalaci Linux Mintu budete moci vytvořit další účty pro další uživatele počítače.

Zadejte i jméno počítače, to bude vidět pokud se budete přihlašovat do sítě. Je dobré zadat takové jméno počítače, které si budete lehce pamatovat aby jste v seznamu uživatelů sítě věděli, který název je váš počítač.

Poznámka : Velká písmena, mezery a speciální znaky nejsou v uživatelském jménu a názvu počítače povoleny.

Pokud budete jediným uživatelem počítače a nechcete se stále přihlašovat, zatrhněte volbu „Přihlásit se automaticky“. Tato volba nemá vliv na zámek obrazovky. Pokud zamknete obrazovku nebo ji systém vypne dle nastavení, budete pro obnovení vyzváni k zadání hesla.

Pokud máte vše hotovo klikněte na „Pokračovat“

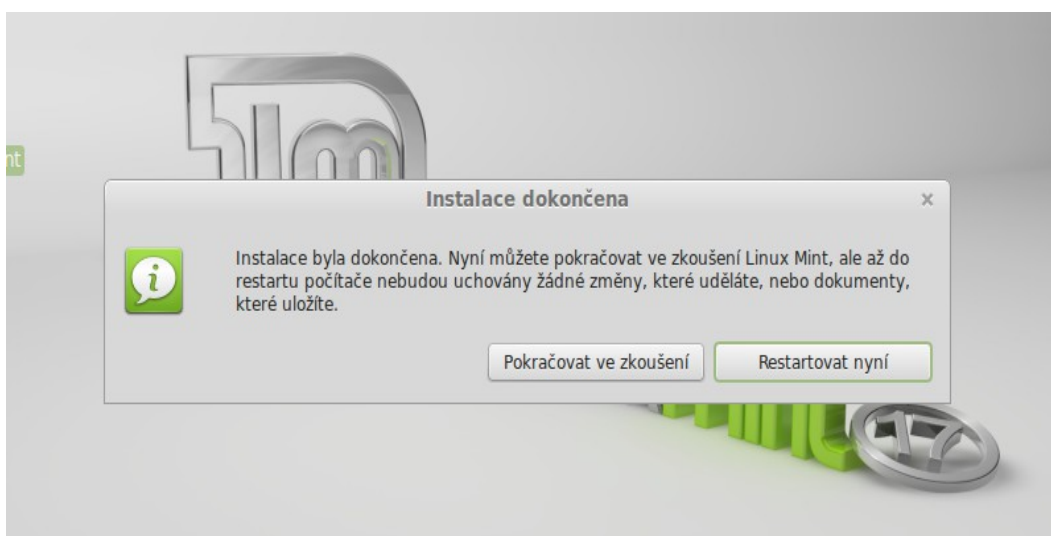
Instalátorem můžete být dotázáni na zkopírování záložek, kontaktů a dalších osobních informací z jiných operačních systémů. Zde je výběr a volba na vás .

Jinak klikněte na „Pokračovat“

Celková doba instalace je závislá na rychlosti vašeho počítače a rychlosti připojení k internetu. Instalační program provede stažení potřebných aktualizací a jejich instalaci.

Po skončení instalace budete vyzváni k provedení restartu počítače. Klikněte na „Restartovat nyní“

Pokud budete vyzváni vysuňte DVD mechaniku nebo odpojte USB Disk a potvďte provedenou akci stisknutím klávesy „Enter“

Váš počítač se restartuje a spustí Linux Mint z pevného disku.

Pokud máte nastaven dual-boot objeví se obrazovka pro výběr operačního systému. Pokud nic neprovedete, tak se během chvilky automaticky spustí Linux Mint.

Po dokončení načtení uvidíte obrazovku pro zadání uživatelského jména a hesla. Pokud máte nastaveno automatické přihlášení najede rovnou plocha Linux Mintu.

Poznámka: Vámi zvolené uživatelské heslo je stejné i pro uživatele s oprávněním „root“

Úvod do prostředí

Tato část příručky bude zaměřená na technologie a nástroje specifické pro Linux Mint a poskytne vám informace o některých aplikacích a technologiích obsažených v předvolbách edice Cinnamon

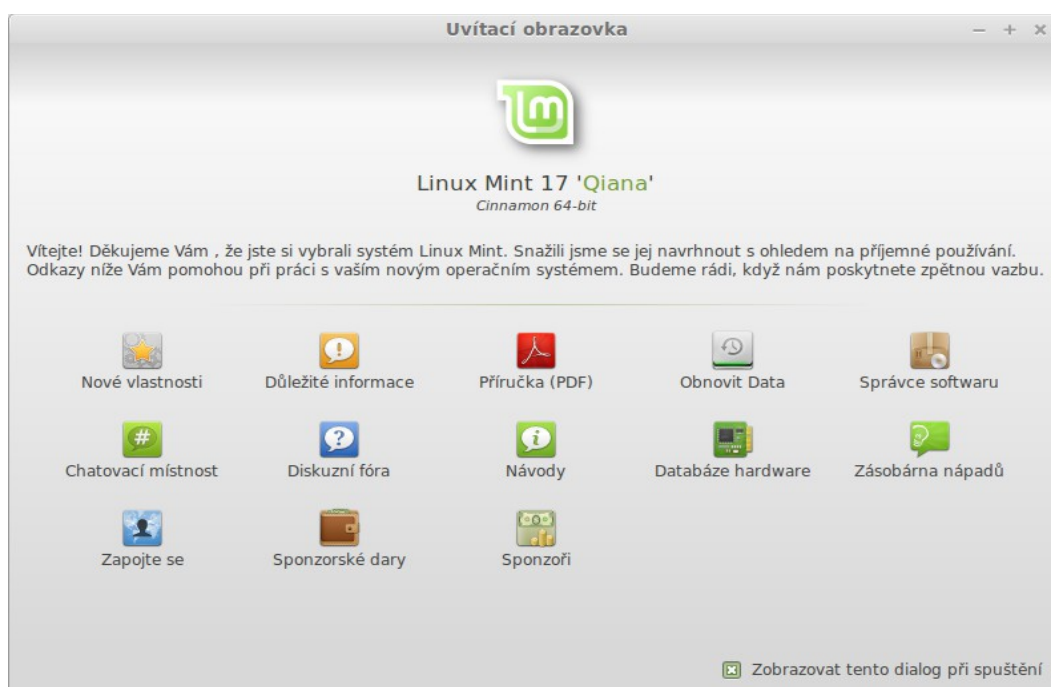
Prostředí Cinnamon

Desktop je komponent operačního systému který tvoří prvky nacházející se na ploše – panel, pozadí, ovládací panel, nabídka apod.

Linux Mint používá prostředí Cinnamon, které je velmi intuitivní.

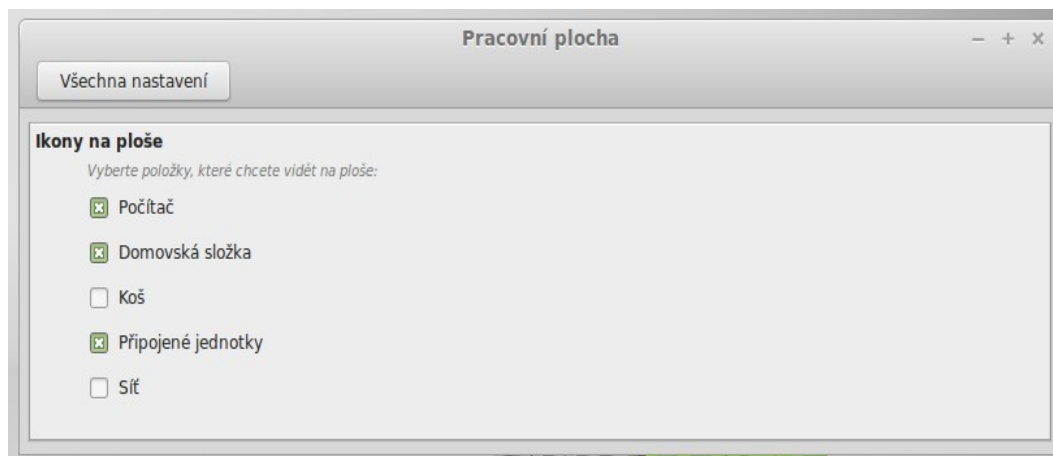
Uvítací obrazovka

Při prvním spuštění Linux Mintu se objeví Uvítací obrazovka na které jsou různé ikony. Aby se tato obrazovka již dále nezobrazovala zrušte zaškrtnutí u dialogu vpravo dole „Zobrazovat tento dialog při spuštění“

Nastavení plochy

Nastavení plochy slouží k základnímu rychlému nastavení základních ikon, které se nejvíce používají a vy si nastavíte ty, které se vám budou na ploše zobrazovat. V budoucnu lze kdykoliv změnit. (Menu/Nastavení systému/Nastavení plochy)

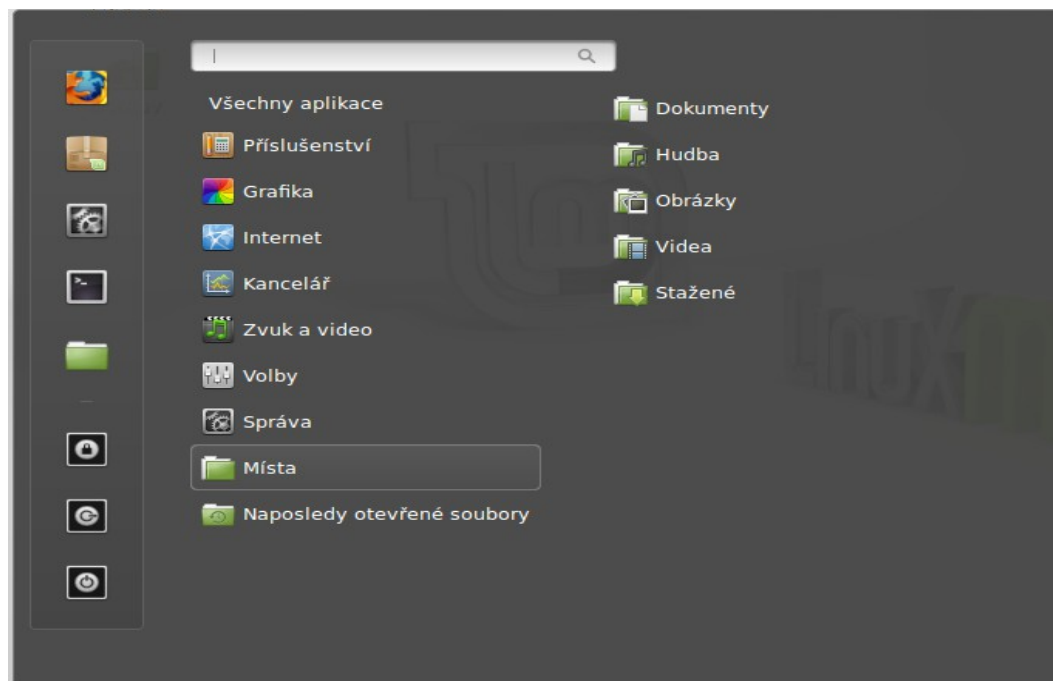

Seznámení s nabídkou MENU

Linux Mint má předvolenou nabídku Cinnamon

Pro otevření Menu klikněte na ikonu „MENU“ v levém dolním rohu obrazovky počítače. Také ji lze vyvolat stisknutím kláves CTRL+Super_L (Super_L je levou klávesou Windows na klávesnici – nemusí fungovat na všech klávesnicích, zejména u notebooků v závislosti na skutečném rozložení klávesnice a zvolenou klávesnicí)

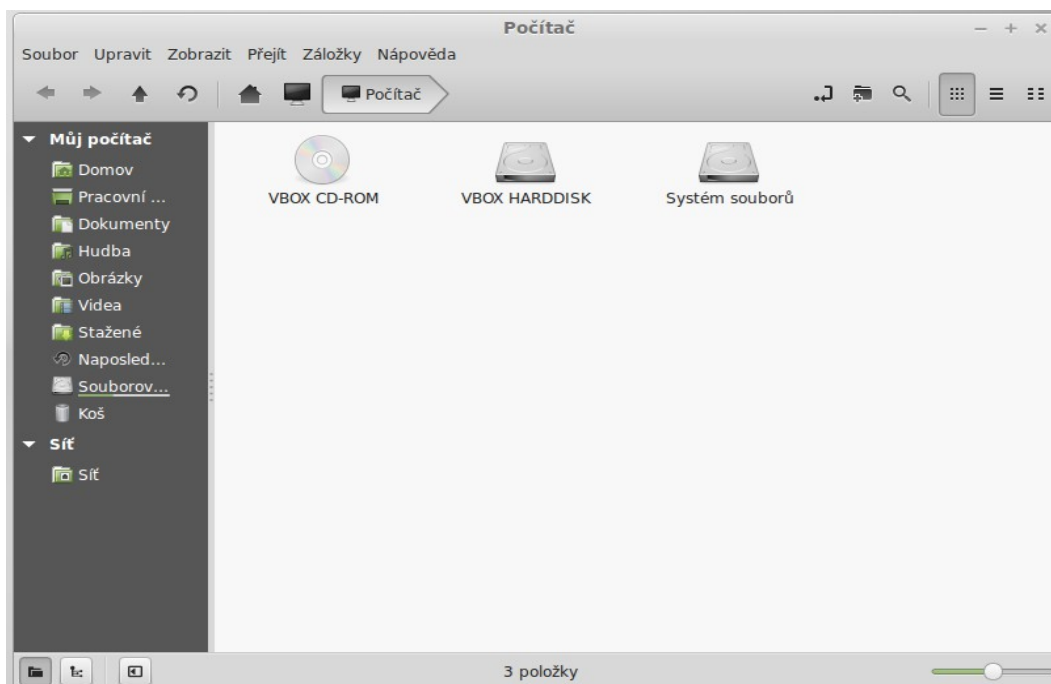
Nabídka Místa

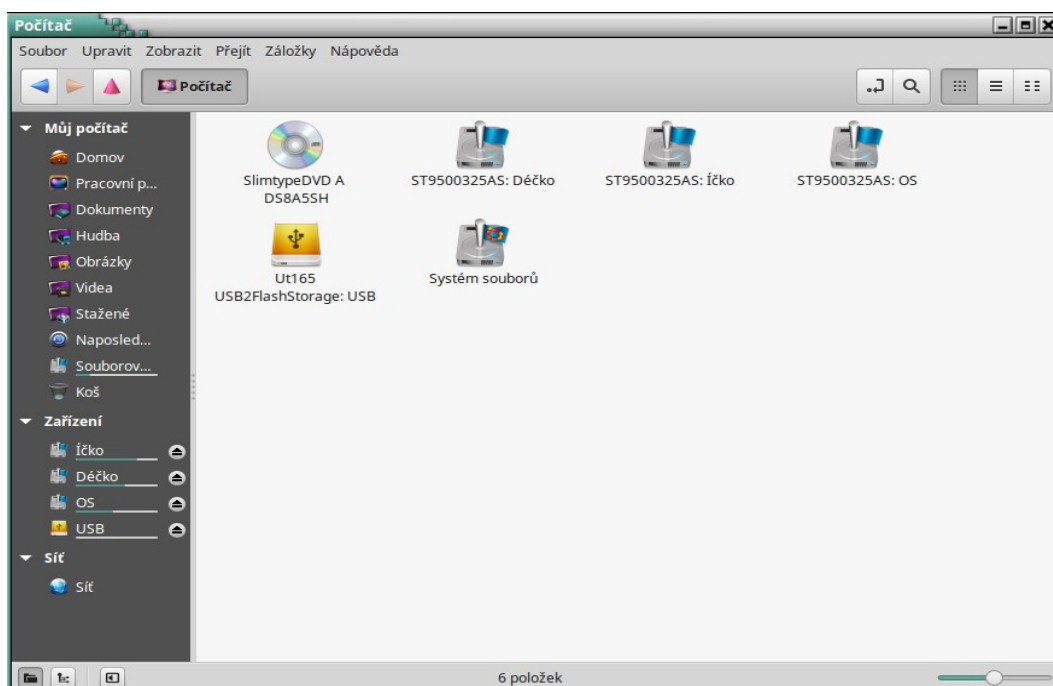
Pokud zvolíte nabídku „Místa“ uvidíte seznam adresářů a v budoucnu i připojených disků. Tato nabídka slouží k rychlému přístupu k důležitým adresářům a diskům.

Počítač

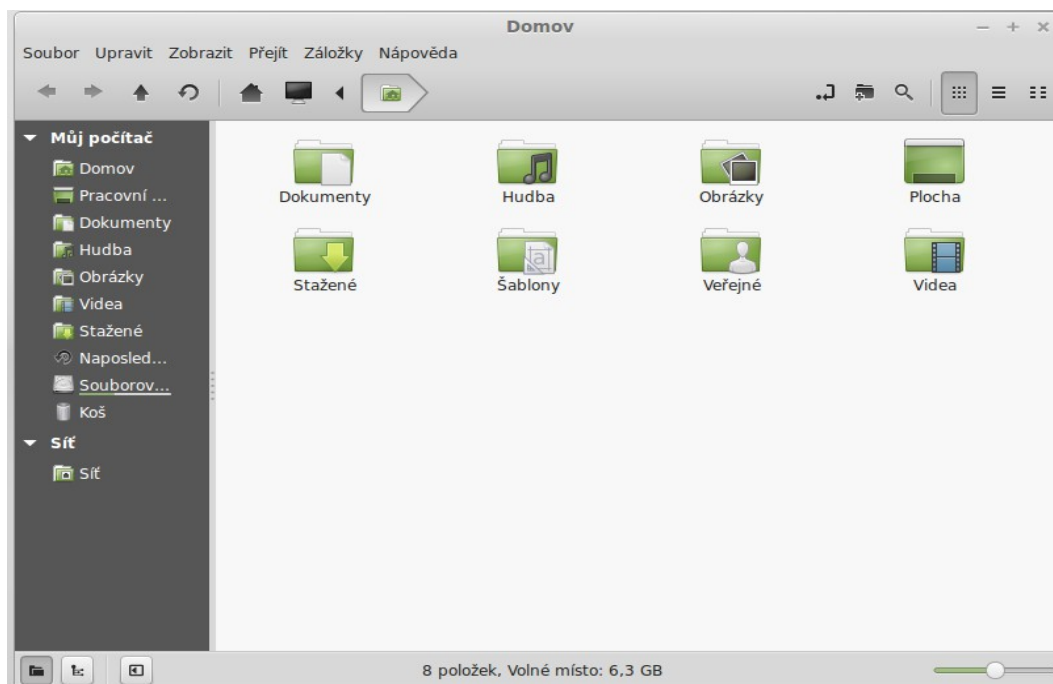
Zobrazuje všechna zapisovatelná média připojená k počítači a nastavená pro zobrazení, všechna tato připojení se dají zobrazit i na ploše.

Takto vypadá ta samá položka na počítači s přizpůsobeným vzhledem, s více připojenými disky a nainstalovanými ikonami Conky. Možnostem a kreativě se meze nekladou.

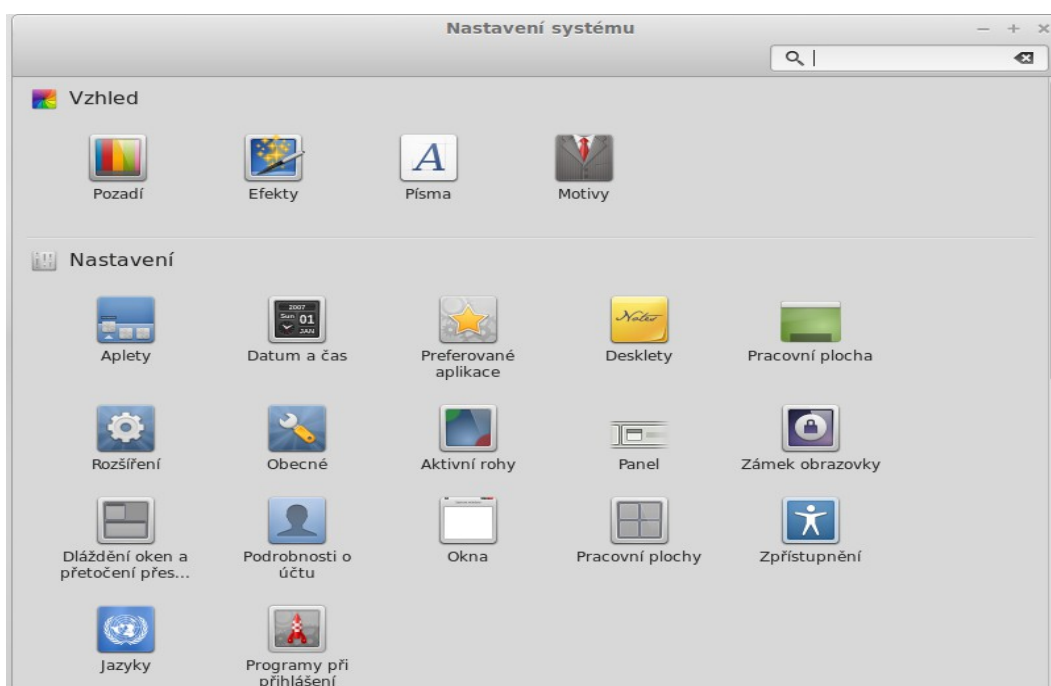
Složka Domov

Nabídka Domov v Menu a ikona Domov na ploše jsou shodné a odkazují na stejné místo. Zobrazí se vám adresáře, do kterých se ukládají všechny vaše osobní soubory se kterými pracujete, nebo které jste si stáhli. Takže tato nabídka a ikona budou hodně často využíváné.

Nabídka Nastavení systému

V této nabídce je několik nástrojů pro správu systému, které mají přímý vliv na chod a vzhled počítače. Ovlivňují důležité funkce počítače a tak budete po jejich spuštění vyzváni k zadání svého hesla. Je to ochrana aby vám někdo jiný neupravoval vaše nastavení a váš počítač a vás to upozorní, že provádíte činnost mající přímý vliv na chod počítače.

Popisovat zde všechny nabídky, tak vznikne nezáživný elaborát a tak se budeme v této příručce věnovat pouze některým základním a důležitým.

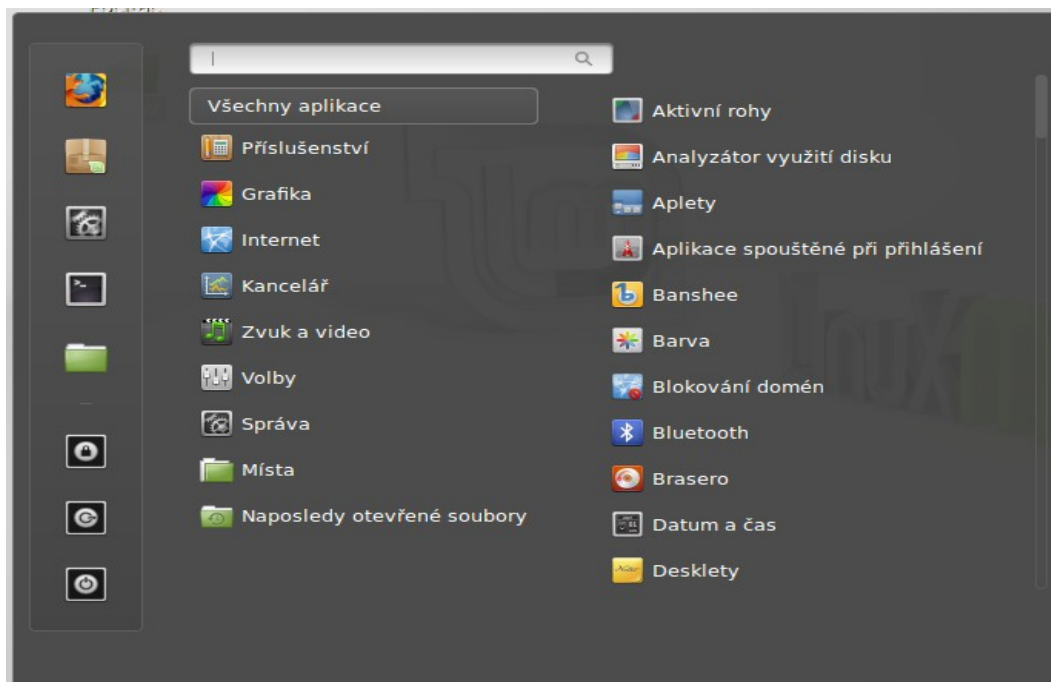
Tato aplikace vám umožní všeobecnou konfiguraci všech prvků prostředí Cinnamon a počítače

Nabídka Aplikací

DVD Linux Mint obsahuje aplikace, které jsou součástí předvoleného výběru software a instalují se při instalaci systému.

Takže jestli jedním z prvků Linux Mintu je jednoduché použití a možnost pracovat s počítačem ihned po instalaci, tak je obsažena i skupina programů, pomocí kterých lze vykonávat tyto činnosti.

A tak si tuto nabídku všeobecně popíšeme.

V pravé části jsou vidět nainstalované aplikace a ty jsou seskupené do kategorií, které jsou vlevo. První kategorií je položka „Všechny aplikace“ a jak napovídá název, zobrazuje všechny aplikace.

Předposlední dvě kategorie „Volby“ a „Správa“ popisovat nebudeme, slouží pro nastavení systému a jejich položky jsou obsaženy v Nastavení systému

Ostatní kategorie obsahují většinu aplikací se kterými budete při práci na počítači přicházet denně do kontaktu

Obsah jednotlivých kategorií :

Příslušenství

Disky – zobrazení a správa disků

Formátovač USB disků – nástroj na formátování USB disků

Kalkulačka

Mapa znaků – nástroj pro jednoduché kopírování speciálních znaků

Poznámky TomBoy - tvorba a správa vašich poznámek

Prohlížeč dokumentů – nástroj na zobrazení dokumentů

Prohlížeč písem – zobrazí všechna dostupná písma
Snímek obrazovky – nástroj pro tvorbu snímků obrazovky
Soubory – přístup a organizace vašich souborů
Správa archivů – zobrazení, tvorba nebo rozbalení souborových archivů
Terminál – příkazový řádek
Textový editor – úprava textových souborů

Grafika

Editor obrázků GIMP – aplikace na úpravu obrázků
gThumb – aplikace na správu fotografií
Jednoduché skenování – nástroj na pořízení obrázku ze skeneru
LibreOffice Draw – umožňuje vytvářet a upravovat kresby, vývojové diagramy a loga
Prohlížeč obrázků – prohlížení a jednoduchá úprava obrázků (např. Otočení obrázku)

Internet

Firefox webový prohlížeč - prohlížeč stránek World Wide Webu
Hex Chat – IRC chatovací program
Pidgin internet messenger – internetový komunikátor
Poštovní klient Thunderbird – email aplikace
Transmission – BitTorrentový klient

Kancelář

LibreOffice – kancelářský balík programů
LibreOffice Calc – tabulková aplikace (alternativa MS Excel)
LibreOffice Draw - umožňuje vytvářet a upravovat kresby, vývojové diagramy a loga
LibreOffice Impress - tvorba prezentací (alternativa MS Powerpointu)
LibreOffice Math – tvorba a úprava matematických vzorců
LibreOffice Writer – textový editor (alternativa MS Word)

Zvuk a video

Banshee – přehrávání multimediálních souborů a kolekcí
Brasero – tvorba a vypalování CD a DVD
Videa – přehrávač videí Totem
VLC – přehrávač audio a video souborů

Pole hledat

Pokud nevíte, kde jistou aplikaci najít, tak stačí jednoduše začít psát název aplikace do tohoto pole a jak budete psát, tak v levé části se budou zobrazovat aplikace odpovídající vámi zadanému textu.

Definování oblíbených aplikací

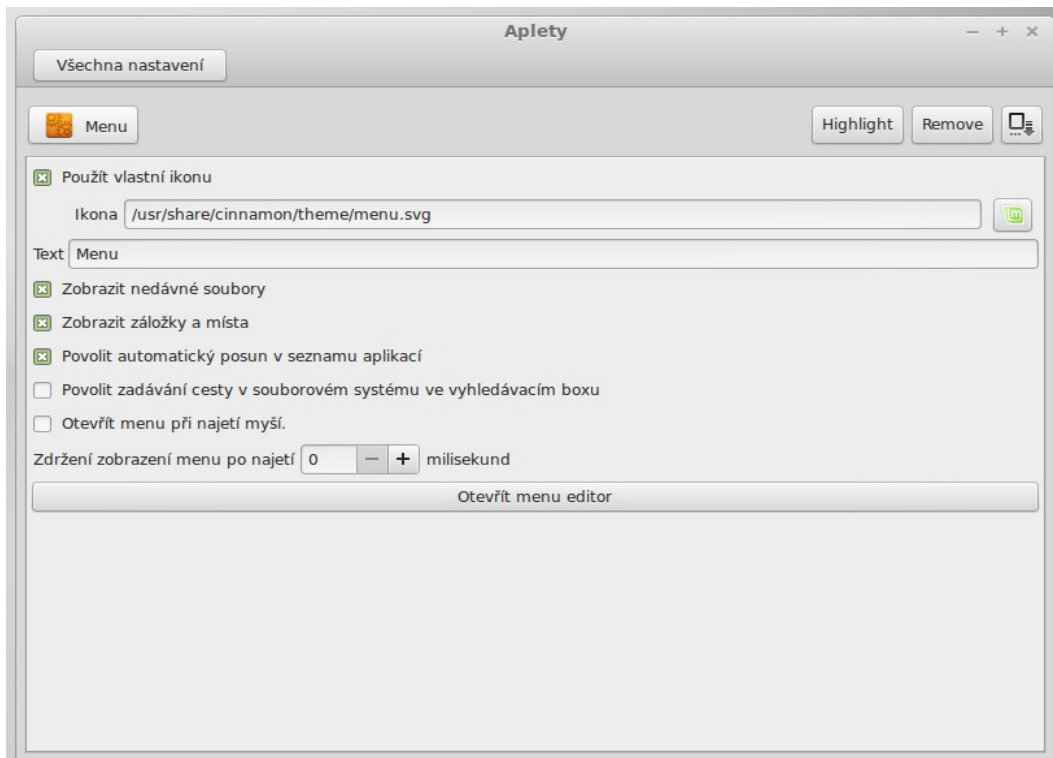
Pokud budete nějakou aplikaci využívat častěji a chcete k ní mít rychlý přístup, tak stačí na ni najet myší a kliknout pravým tlačítkem myši.

Objeví se nabídka : Přidat na panel
Přidat na plochu
Přidat do oblíbených
Odstranit

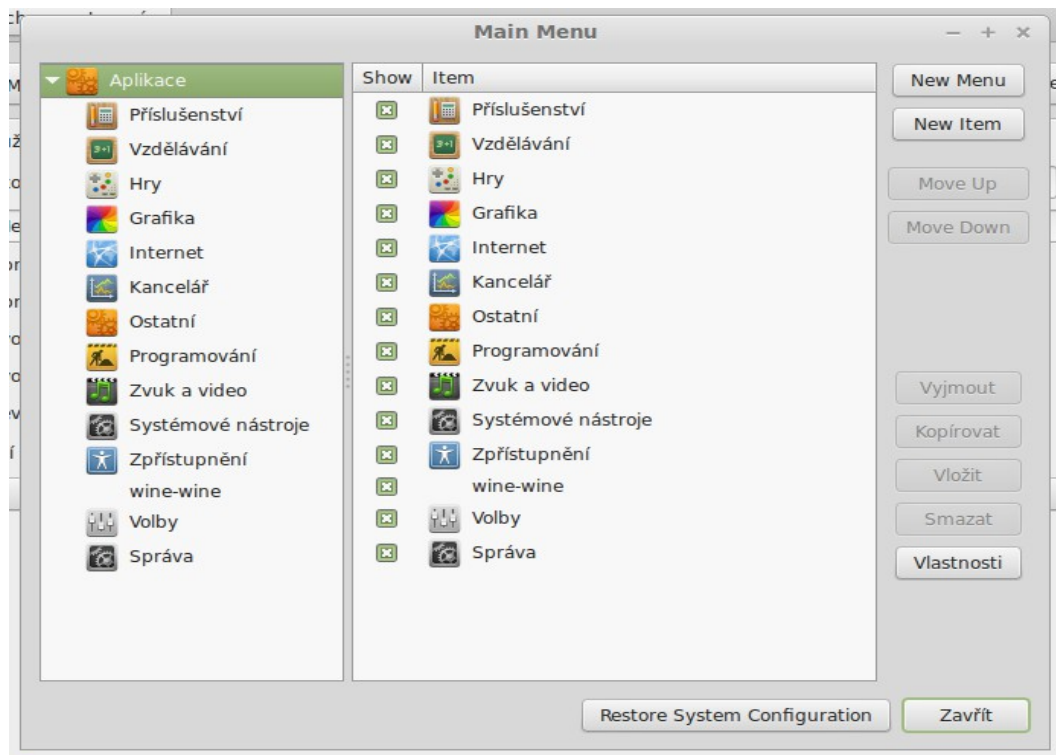
Stačí zvolit jednu z nabízených možností.

Úprava vzhledu nabídky

Vzhled a obsah nabídky si můžete upravit. Kliknete pravým tlačítkem na ikonu Menu a vyberete položku „Nastavit“. Objeví se okno pro základní nastavení nabídky včetně obnovení předvoleného nastavení. **Pokud chcete měnit obsah nabídky tak klikněte na odkaz „Editor menu nabídky“.**

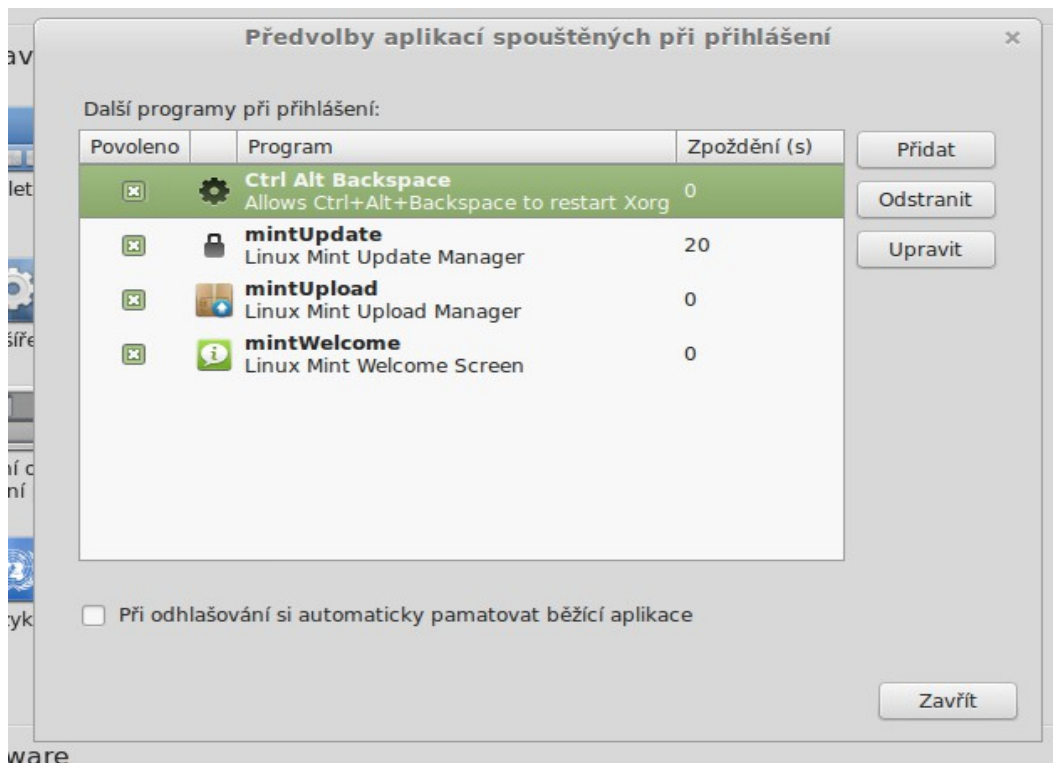

Otevře se okno, kde si můžete zvolit co se má v nabídce zobrazovat a co se zobrazovat nebude.

Automatické spuštění aplikací po přihlášení

Pokud chcete aby se určité aplikace nebo programy spustili po každém přihlášení, tak v Nastavení systému najdete položku „Programy při přihlášení“ nebo „Aplikace spouštěné při přihlášení“, dle verze Linux Mintu . Spustí se okno v kterém si můžete přidat aplikace do seznamu. Odstranění aplikací, které již nechcete spouštět není nutné, stačí ji vypnout přepínačem, který je vlevo od názvu.

Správa balíčků v Linux Mint

Pokud jste se setkali s Linuxem poprvé, pravděpodobně nejste seznámeni s konceptem organizace softwaru do „balíčků“. Určitě si brzy osvojíte jejich správu a oceníte výhody, které tento systém nabízí, jako je bezpečnost, přehlednost a jednoduchost.

Tady je popis jak to s instalačními balíčky je.

Vývojáři se snaží zařídit, aby většina vašeho hardware byla detekována a ovladače instalovány automaticky, aby počítač fungoval ihned po instalaci. Také se snažili, abyste nemuseli shánět další software na webových stránkách.

Asi jste si všimli, že Linux Mint již obsahuje plný kancelářský balík, profesionální editor obrázků, klienty IM a IRC, software pro vypalování a několik multimediálních přehrávačů (a také spoustu dalších základních nástrojů).

Nebojte se, je to v pořádku! Nic jste neukradli! O tom je svobodný software! Opravdu skvělou vlastností balíčkovacího systému v Linuxu Mint je, že v podstatě nikdy nebudete muset vyhledávat software někde na webu, pouze ve výjimečných případech, kdy vyžadujete velmi specifickou funkcionalitu. Tato část se pokusí vysvětlit, jak to funguje, a jaké výhody vám to může přinést. Je trochu delší, ale snad vám poskytne dost informací k dobrému porozumění filozofii, která stojí za správou balíčků, a proč je považována za dobrou věc. Pokud spěcháte, můžete tuto část přeskočit na další, která vám vysvětlí, jak balíčkovací systém používat.

Problémů s vyhledáváním software na webových stránkách výrobců je mnoho:

Je těžké a někdy i nemožné zjistit, zda je funkčnost software ověřena na vašem operačním systému.

Je složité až nemožné určit, jak určitý software ovlivní funkčnost software, již instalovaného na vašem systému.

Je těžké nebo nemožné důvěřovat software od neznámého vývojáře, že nezpůsobí žádnou škodu či zlomyslnost vašemu systému. I když software nebo vývojáře znáte, nemůžete si být jisti, zda si nestáhnete spustitelný soubor, který byl zaměněn nebo napaden nějakým typem malware.

Dalším problémem stahování a instalace software od různých vývojářů je, že nad ním není žádná řídicí infrastruktura. Než řeknete „no a co?“, zamyslete se, jak byste udrželi tyto jednotlivé aplikace aktuální. Pokud vám nějaký program nevyhovuje a chcete jej odstranit, jak to uděláte? Takový program nemusí mít možnost odebrání, a i když ji má, mnohdy se neodstraní software kompletně a

Když spouštíte nějaký instalační program, v podstatě se vzdáváte kontroly nad vaším počítačem, a předáváte ji programu, který napsal někdo úplně cizí.

Nakonec software distribuovaný touto cestou je často nuceně statický. To znamená, že musíte stahovat nejen program samotný, ale také pomocné knihovny, které vyžaduje k běhu. Jelikož cizí vývojář nemůže tušit, jaké knihovny už máte v systému nainstalované, jedinou možností zajištění běhu programu na vašem systému je přiložit k němu všechny potřebné knihovny. To znamená, že stahujete větší objemy dat, a také, že případná aktualizace knihovny vyžaduje její aktualizaci u každého takového programu, nikoli pouze jednou. Celkově z distribuce statického software plyne zbytečná duplicita a spousta práce.

Správa balíčků v Linuxu Mint a v operačních systémech, založených na GNU/Linuxu obecně, je již nějaký čas zavedený a doporučený způsob správy software, který vylučuje tyto problémy. Software se takto automaticky a bezpečně instaluje už od začátku 90. let.

Software je nejdříve napsán vývojáři, což vás asi napadlo - tato část vývojového řetězce se nazývá „upstream“. Jako uživatel linuxové distribuce jste nejvzdálenějším bodem tak zvaného „downstreamu“ (pokud nejste přímo její administrátor, což by znamenalo, že nejvzdálenějším

bodem downstreamu jsou vaši uživatelé). Když jsou vývojáři se svým programem nebo jeho aktualizací spokojeni, vydají jeho zdrojový kód.

V dokumentaci popíší, jaké knihovny nebo další programy využili při jeho psaní. Tak to funguje již nějaký čas a existují zde časem prověřené standardizované cesty, jak to udělat. Kromě několika výjimek (většinou výrobců hardware, kteří vytvářejí vlastní uzavřené ovladače pro Linux, jako nVidia nebo AMD, nebo velkých společností, jako Adobe, které jsou důvěryhodné) je vždy vydáván aktuální zdrojový kód programu, který je seznamem instrukcí daného programu v čitelné podobě. To má několik významů.

Nejdůležitější asi je, že vývojáři jsou ochotni nechat svůj software prozkoumat kýmkoli, kdo má připojení k internetu.

Je pak neobyčejně složité propašovat spyware do programu, kde může každý zjistit, co jste napsali!

Software se nyní posouvá níže, k „udržovatelům balíčků“, což jsou dobrovolníci nebo placení zaměstnanci, pracující pro určitou linuxovou distribuci. Jejich prací je zkompilovat zdrojový kód softwaru, otestovat jej na dané distribuci a ujistit se, že funguje. Případně vyřešit problémy, které mohou nastat, a finálně zkompilovat softwarový balíček (tzn. převést do strojově čitelné podoby). Tento balíček obsahuje spustitelné programy, jejich konfigurační soubory a instrukce, které potřebuje software pro správu balíčků k úspěšné instalaci. Všimněte si, že běžně neobsahuje žádné statické knihovny, protože je nepotřebuje - knihovny jsou poskytovány v jiných balíčcích, a jsou známy jako sdílené knihovny. Váš software pro správu balíčků bude vědět, že jeden balíček vyžaduje k funkci instalaci jiného balíčku (třeba sdílené knihovny). Pokud si pamatujete, použité knihovny a související balíčky byly deklarovány již dříve v upstreamu, a tato informace je zahrnuta v balíčku. Instrukce jsou dostatečně podrobné, aby případně specifikovaly i určitou verzi ostatních balíčků, které zajistí správnou funkčnost. Hotový balíček je pak nahrán na zvláštní server se soubory, nazývaný repozitář.

Toto je jediné místo, odkud můžete stahovat veškerý software, který potřebujete. Vězte, že toto místo je bezpečné, protože je podepsáno certifikátem, který váš správce balíčků pokaždé zkontroluje. Také každý jednotlivý balíček, který instalujete, je zabezpečen, protože je podepsán GPG klíčem, který váš správce balíčků také kontroluje. Váš správce balíčků kontroluje i součet MD5 každého balíčku pro ujištění, že se nic při stahování nepokazilo, stejně jako jsme to dělali s ISO obrazem CD. Všimněte si, že to vše dělá za vás. Vy jen sedíte, usrkáváte Martini a chatujete na #linuxmint v Xchatu. Správce balíčků stáhl vybrané balíčky a bude přesně do písmene (počítače jsou v provádění instrukcí velmi přesné) provádět instrukce v balíčku, aby perfektně nainstaloval vybraný software a všechny jeho závislosti ve správném pořadí. Není zde žádný prostor pro lidské chyby - pokud balíček fungoval na udržovatelském počítači, měl by i na vašem, protože správce balíčků provedl přesně stejný postup.

Když nastane čas na kontrolu aktualizací software, váš správce balíčků automaticky porovná verzi, kterou máte instalovanou, s verzí dostupnou v repozitáři, a udělá vše potřebné pro hladký a bezpečný běh vašeho systému. Pokud je tedy do repozitáře nahrána verze 2.4 programu BestSoft, a vy máte verzi 2.3, správce balíčků porovná čísla verzí a nabídne vám instalaci poslední verze, přičemž se samozřejmě postará o všechny závislosti novější verze. Zní to dobře? Bude to ještě lepší.

Lidé chybují, zatím co počítače nikoli. Čas od času se může v tomto procesu něco zvrtnout. Třeba náhodou nainstalujete ovladač pro špatný hardware a tím se něco pokazí. Každému se to někdy stalo. Nebo předpokládejme, že je zde chyba (tzv. bug), nebo byla vaše oblíbená funkce z nějakého důvodu vývojářem odstraněna. Tyto problémy paradoxně ukazují sílu a bezpečnost správy balíčků. Váš správce balíčků pečlivě uchovává informace o všem, co kdy udělal, takže je možné zařadit „instalační zpátečku“, čistě a kompletně. Správce balíčků se ujistí, že odstraněním jednoho balíčku nepoškodí nic jiného. Dokonce můžete zakázat některým balíčkům automatickou aktualizaci, protože je máte rádi tak jak jsou. Nebo můžete provést návrat k dřívější verzi. Nakonec je celý proces pevně prověřen. Jste totiž součástí velké komunity linuxových uživatelů, kteří používají

stejně repozitáře k získání softwaru. Pokud se něco pokazí, můžete si být jisti, že kolem toho bude mnoho povyku a problém bude rychle vyřešen! Takto je distribuce software v GNU/Linux distribucích více založena na důvěře. Počínaje momentem, kdy vývojáři zveřejní zdrojové kódy pro všechny, po otevřenou diskuzi na webu distribuce. Můžete si být jisti softwarem, který obdržíte, nejen díky bezpečnostním protokolům zmíněným výše, ale i proto, že pokud se něco pokazí, všichni o tom budou mluvit!

Pojďme se znovu podívat na náš seznam problémů a zjistit, co jsme vyřešili:

Je těžké a někdy i nemožné zjistit, zda je funkčnost software ověřena na vašem operačním systému.

- Víte, že software, dostupný v repozitáři, byl pro váš operační systém otestován „udržovatelem“ balíčku a zkušebním týmem. Ti to nechtějí pokazit, většinou z principu, ale také proto, že pokud by to udělali, dostali by spoustu e-mailů.

Je složité až nemožné určit, jak ten který software zasáhne do software již instalovaného na vašem systému.

Podobně udržovatelé balíčků pečlivě testují, že balíčky nebudou v konfliktu s ostatními balíčky, nabízenými v distribuci. Samozřejmě nemají na svém testovacím počítači nainstalovány všechny balíčky (ve skutečnosti údržbáři vytvářejí své balíčky na čistých instalacích pro ujištění, že budou standardní), ale pokud členové uživatelské komunity zjistí, že je tu nějaký problém, nepochybně dají distribučnímu týmu vědět a problém bude odstraněn. Přínejmenším se na tom začne pracovat. Pokud nejste betatesteři, pravděpodobně takový konflikt nikdy nevidíte, protože od toho beta testování je.

Je těžké nebo nemožné důvěřovat software od neznámého vývojáře, že nezpůsobí žádnou škodu či zlomyslnost vašemu systému.

Údržbáři balíčků budou těžko s radostí balit software, který může poškodit lidem počítače (včetně toho jejich)! Do repozitáře se tak dostane pouze známý a prověřený software.

I když znáte software nebo vývojáře, nemůžete si být jisti, zda si nestáhnete spustitelný soubor, který byl zaměněn či napaden nějakým typem malwaru.

- Kromě obvyklých bezpečnostních opatření zavedenými institucemi vlastníci servery (obvykle prestižní univerzity, výzkumné instituty nebo velké firmy), jsou repozitáře a balíčky zabezpečeny certifikáty a GPG klíči. Pokud bude něco v nepořádku, správce balíčků vám o tom dá vědět. Autor tohoto textu během deseti let používání Linuxu nenarazil v tomto ohledu na žádný podobný problém.

Je těžké odstranit instalovaný program včetně všech jeho částí.

Protože software pro správu balíčků uchovává kompletní záznam všech akcí, je schopný provést i obrácený postup k některému z minulých kroků, včetně jistoty, že odstranění jednoho balíčku nezpůsobí selhání jiných balíčků.

Statické balíčky jsou velké a nepraktické.

Protože používáte balíčkovací systém, stáhnete si statické knihovny pouze tehdy, pokud není sdílená alternativa. Pokud budete potřebovat nové sdílené knihovny pro instalaci programu, váš správce balíčků to zjistí a automaticky je nainstaluje. Sdílenou knihovnu stáhnete pouze jednou, protože je sdílená pro všechny programy, které ji vyžadují. Pokud odstraníte poslední balíček, který tuto knihovnu vyžaduje, potom ji správce balíčků odstraní také. Ovšem když se rozhodnete přesto sdílený objekt ponechat, pravděpodobně proto, že víte, že jej budete později potřebovat, prostě správci balíčků řeknete ať to udělá.

Stále nejsem přesvědčen...

Dobře!

Napište o tom zprávu na fóru, máte-li skutečný zájem o správu balíčků, nebo se ostatních zeptejte na jejich zkušenosti. Stojí za to zopakovat, že správa balíčků v GNU/Linuxu je založena na důvěře, takže pokud je tu nějaký problém, chceme o něm slyšet!

Pár slov na závěr .

Můžete si podle různých povídaček myslet, že Linux je nedokončený, že se používáním Linuxu stáváte laboratorní krysou, nebo že Linuxový software není stabilní.

V podstatě je to poloviční pravda. „Linux“ nebude nikdy „dokončen“, nikdy jej nelze považovat za více „dokončený“, než kterýkoli z velkých operačních systémů. Počínaje Linuxovým jádrem po grafické téma plochy, všechny součásti systému budou vždy nějakým způsobem ve vývoji. To proto, že programátoři tvrdě pracují, aby nás udrželi aktuální s posledním vývojem technologie v oblasti programování a hardware. To neznamená, že software, který je vám dostupný, není kvalitní.

Základní systém v jádru Linuxu Mint je intenzivně vyvíjen asi dvě desetiletí, a je tedy velice vyspělý, stabilní a prověřený. Určitě existují nestabilní verze většiny software, ale vy je nebudete používat, protože nejste betatesteři. Víte, že nejste betatesteři, protože čtete tento text. Software dostupný v repozitářích je vždy stabilní a dobře otestovaný, pokud nezměníte repozitáře na ty, které používají testeři (v takovém případě vám gratuluji, protože jste se stali testery). Je to vskutku velmi jednoduché.

Takže si to shrňme malým příkladem. Když si nainstalujete Operu, Real Player, nebo Google Earth do Linuxu Mint, tyto aplikace nepocházejí přímo od výrobce (Opera, Real a Google). Samozřejmě, že upstreamové aplikace jsou od těchto výrobců, ale až poté, co budou vhodně zabaleny a otestovány, budou dostupné i vám. Jinými slovy, nikdy byste neměli hledat software na internetu, protože všechno, co potřebujete, je pro vás dostupné a otestované na vašem systému týmy Linuxu Mint a Ubuntu. Jediné, co musíte udělat, je vybrat si, co chcete.

Linux Mint se bude aktualizovat automaticky, za pomoci nástroje nazývaný „Správce aktualizací“, který aktualizuje nejen základní systém, ale také všechny software nainstalovaný ve vašem počítači. Je to tak jednoduché!

Některé populární aplikace, které nejsou standardně nainstalovány v Linuxu Mint, jsou třeba Opera, Skype, Acrobat Reader, Google Earth a Real Player. Možná budete chtít přidat také pár her (pro Linux je dostupná spousta krásných her zdarma...).

Pro začátek zkuste nainstalovat třeba gnome-games.

Správce softwaru

Nejjednodušší způsob, jak instalovat software do Linuxu Mint, je použití „Správce softwaru“. Je postaven nad technologií balíčků, kterou jsme probrali výše, ale dělá věci snadnější pro pochopení, protože umožňuje instalovat přímo programy místo balíčků (pamatujte, že na pozadí používá nakonec balíčkovací systém, takže všechny výhody jsou zachovány).

Otevřete menu a klikněte na ikonu „Správce software“ vlevo nahoře .

Správce software vás nechá procházet software dostupný pro Linux Mint. Můžete jej procházet po kategoriích, vyhledávat podle klíčových slov, nebo řadit software podle hodnocení a popularity.

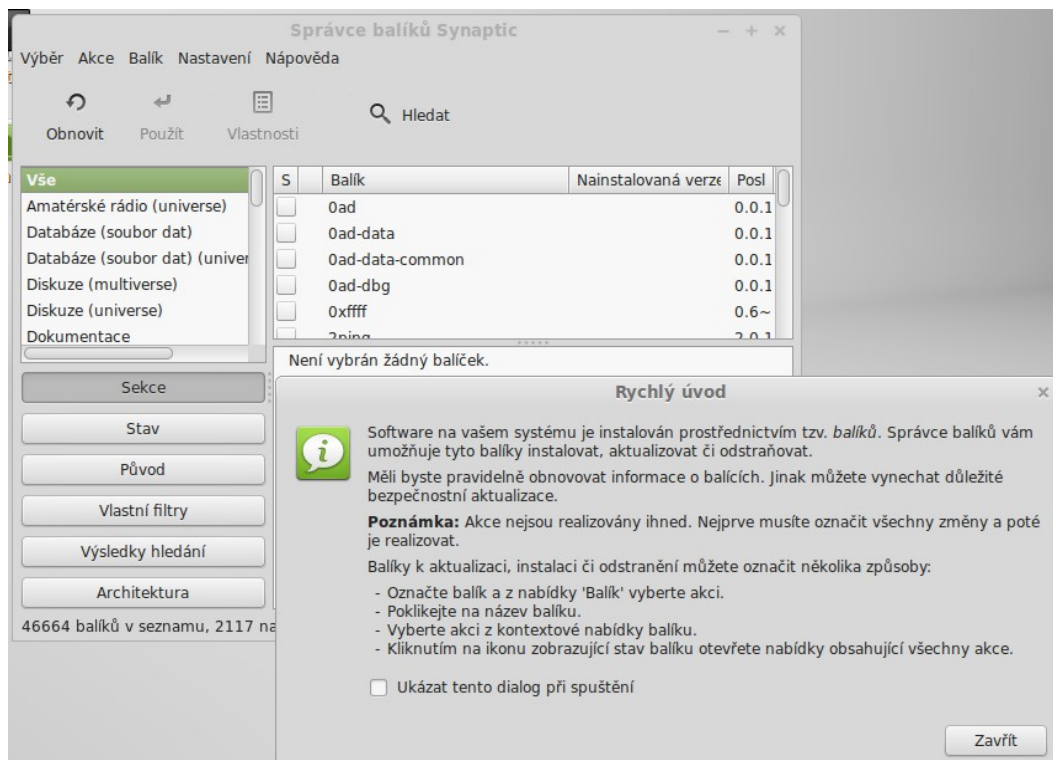
Pokud víte co hledáte, nepotřebujete nic složité procházet. Stačí začít psát název aplikace do okénka vyhledávání a dát hledat. Ve výsledku bude mít všechny aplikace odpovídající vašemu zadání a přímo odsud ji nainstalovat.

Synaptic a APT

Pokud chcete instalovat více než jednu aplikaci, nebo hledáte něco, co není na „Softwarovém portálu“ nebo ve Správci softwaru, Linux Mint nabízí dva způsoby, jak nainstalovat software.

Jedním z nich je grafický nástroj, zvaný „Synaptic“, druhým je nástroj příkazové řádky, označovaný „APT“.

Podívejme se na to, jak lze s těmito nástroji nainstalovat Operu (alternativu k webovému prohlížeči Firefox):

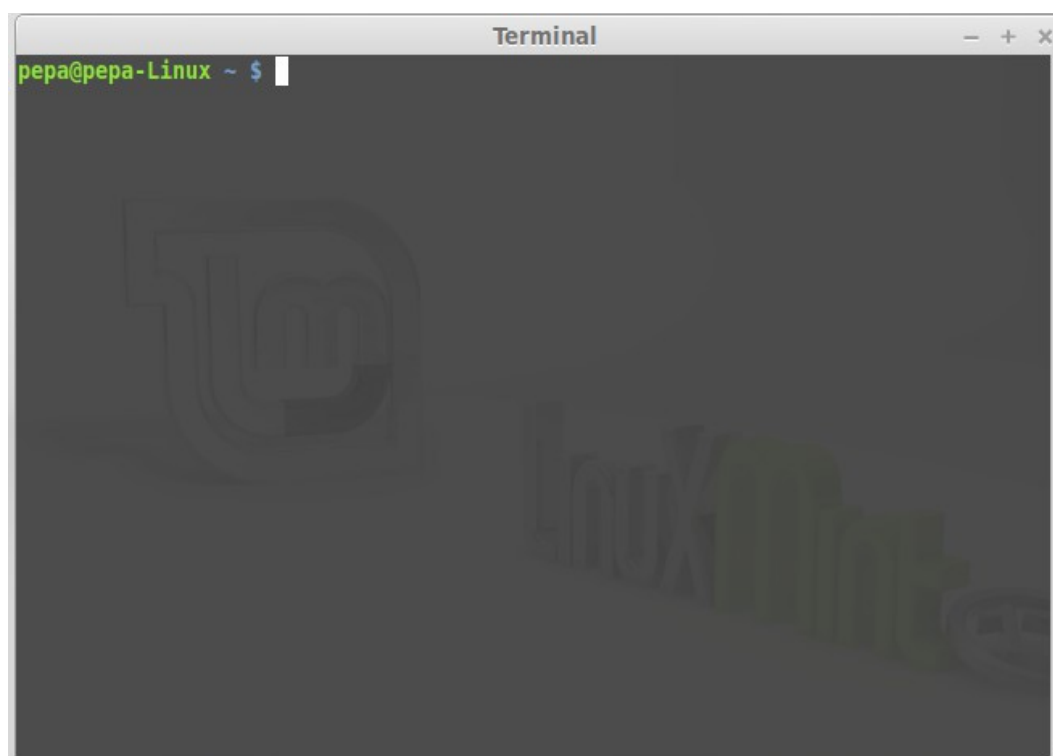

Otevřete menu a vyberte „Správce balíčků“.

Klikněte na tlačítko „Hledat“ a napište „opera“. Poté prolistujte seznam balíčků a najděte ten, který náleží webovému prohlížeči Opera. Zatrhněte políčko a vyberte „Označit k instalaci“, poté klikněte na tlačítko „Použít“.

Teď se podívejme na to, jak bychom mohli nainstalovat Operu s použitím nástroje příkazové řádky - APT.

Otevřete menu a vyberte „Terminál“. Pak napište následující příkaz: `apt install opera`

Poznámka: Ujistěte se, že je Synaptic zavřený předtím, než začnete používat APT. Synaptic používá na pozadí APT, takže nemůžete mít spuštěné oba zároveň. To samé platí pro Správce softwaru.

Jak vidíte, použití APT je nesmírně snadné, ale není to grafický nástroj. Pokud s Linuxem začínáte, nejspíš byste dali přednost práci s grafickým rozhraním (proto zde také je), ale časem budete upřednostňovat rychlost a výkonnost, a jak sami vidíte, nejrychlejší způsob instalace Opery je napsat „apt install opera“. Jednodušší už to ani být nemůže.

Nicméně je tady jeden důležitý rozdíl mezi Správce softwaru a Synaptic/APT. Se Synaptic a APT v podstatě zacházíte s balíčky. V našem případě byla aplikace Opera velmi jednoduchá a sestávala jen z jednoho balíčku, jehož název byl také „opera“. Ale tak to není pokaždé, a ne vždy budete vědět, jak se balíček nazývá. Někdy dokonce ani nebudete mít přístup k balíčkům pro určitou aplikaci.

Správce softwaru je jiný, protože vám umožňuje instalovat „aplikace“ tak, že pro vás stáhne ty správné „balíčky“ nejen z repozitářů (databází balíčků), ke kterým mají přístup Synaptic a APT, ale také z jiných míst na internetu.

Takže Správce softwaru můžete používat ze dvou různých důvodů:

- Protože nejste zvyklí na používání APT/Synaptic.
- Protože umí instalovat aplikace, ke kterým nemáte přístup s použitím jiných nástrojů.

Odstraňování aplikací

Z Menu

Odstraňování aplikací je v Linuxu Mint vcelku jednoduchou záležitostí. Stačí vybrat aplikaci v menu, kliknout pravým tlačítkem a vybrat „Odinstalovat“ nebo „Odebrat“.

Menu najde balíček a závislosti vámi vybrané aplikace. Budete vyzváni k zadání hesla a poté se objeví okno s nabídkou na potvrzení nebo zrušení akce. Klikněte na „Odstranit“ nebo „Budiš“, a aplikace bude odinstalována.

Pomocí APT

Jinou možností, jak odstraňovat aplikace, je použití APT.

Opět se tu bavíme o nástroji pro příkazový řádek, ale podívejte se, jak je to překvapivě jednoduché:

Otevřete si menu a vyberte „Terminál“. Poté napište následující příkaz:

```
apt remove opera
```

Poznámka: Ujistěte se, že jste před použitím APT zavřeli Synaptic. Synaptic na pozadí používá APT, tudíž nemohou oba běžet zároveň.

A to je všechno. Jedním příkazem jste odebrali Operu z vašeho počítače.

Pomocí Synaptic

Pro odstranění balíčků také můžete použít Synaptic. Linux je o možnosti volby, takže se pojd'me podívat, jak na to.

Otevřete menu a vyberte „Správce balíčků“.

Klikněte na tlačítko „Hledat“ a napište „opera“.

Potom projděte seznam a najděte balíček odpovídající webovému prohlížeči Opera.

Klikněte na zaškrťovací box a vyberte „Odstranit“.

Poté klikněte na tlačítko „Použít“.

Aktualizace systému a aplikací

Pokud je dostupná nová verze některého z balíčků, nainstalovaných na vašem počítači, můžete jej aktualizovat. Může to být bezpečnostní aktualizace pro nějakou součást operačního systému, optimalizace některé z knihoven, nebo třeba nová verze Firefoxu. Váš systém je v podstatě tvořen balíčky, a jakákoli jeho část může být aktualizována aktualizací nějakého balíčku. To znamená nahrazení současného balíčku novější verzí.

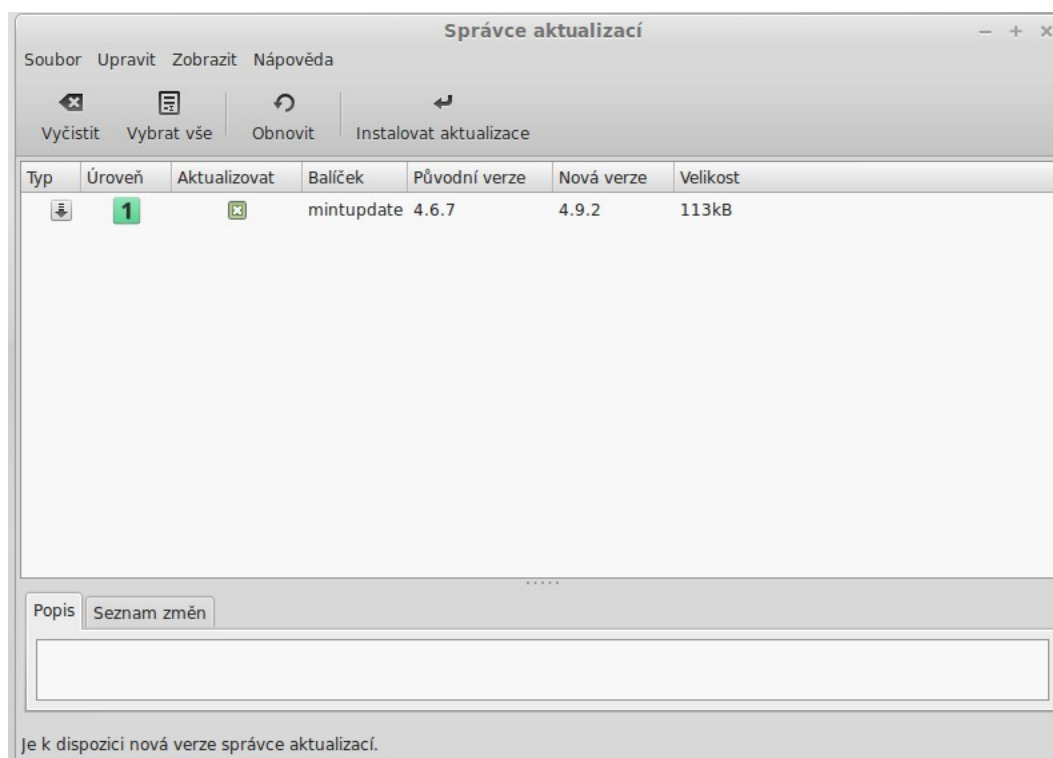
Je spousta možností jak to udělat, ale jen jedna je doporučena.

Můžete použít APT pro aktualizaci všech vašich balíčků jedním prostým příkazem („apt upgrade“), nebo použít Synaptic a kliknout na „Označit vše k aktualizaci“, což ale silně nedoporučujeme. Tyto nástroje totiž nerozlišují, jaké aktualizace chcete použít, a předpokládají, že chcete všechny. Některé části systému je bezpečné aktualizovat, jiné nikoli. Například aktualizací jádra (část, která je kromě jiného zodpovědná za rozpoznání hardware) můžete poškodit podporu zvuku, bezdrátové karty, nebo některé aplikace (jako VMWare a Virtualbox), které jsou úzce provázány s jádrem.

Používání správce aktualizací

Linux Mint přináší nástroj, zvaný „Správce aktualizací“.

Poskytuje vám více informací o aktualizacích a nechá vás určit, jak dalece musí být aktualizace bezpečná, než ji budete chtít instalovat. Zobrazuje se jako štít, umístěný v pravé spodní části obrazovky. Když na něj najedete myší, řekne vám, zda je váš systém aktuální, případně kolik aktualizací je dostupných.

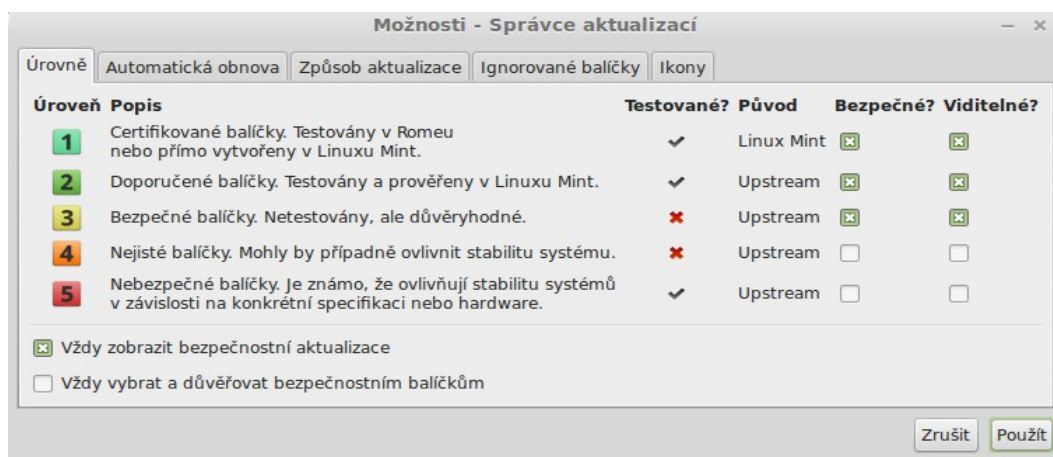
Pokud na štít kliknete, správce aktualizací vám ukáže dostupné aktualizace. Jeho rozhraní je velmi jednoduché.

Pro každý balíček si můžete přečíst popis, seznam změn (zde vývojáři popisují změny, provedené v balíčku), případně varování nebo doplňující informace Linuxu Mint o aktualizaci. Také můžete vidět, jakou verzi máte instalovanou v počítači, a jaká je dostupná při aktualizaci.

Nakonec můžete vidět úroveň stability jednotlivých aktualizací. Každý balíček přináší vylepšení nebo opravy bezpečnostních chyb. To ale neznamená, že jsou absolutně bezpečné. Mohou obsahovat nové chyby. Proto je jim Linuxem Mint přidělována úroveň stability, která označuje, jak dalece je instalace určité aktualizace bezpečná.

Samozřejmě můžete kliknout na sloupec a řadit aktualizace podle úrovně stability, stavu, názvu balíčku, nebo verze. Můžete vybrat všechny nebo výběr zrušit pomocí tlačítek „Vybrat vše“ a „Vyčistit“.

Úrovně stability 1 a 2 jsou zcela bezpečné a vždy byste je měli aplikovat. Aktualizace úrovně 3 by „měly být bezpečné“, takže je doporučujeme instalovat, jen si raději v seznamu aktualizací prohlédněte, které to jsou. **Pokud narazíte na problém s aktualizací úrovně 3, dejte vědět vývojovému týmu Linuxu Mint, aby učinil příslušná opatření označením této aktualizace úrovní 4 nebo 5. To odradí ostatní uživatele od její instalace.**

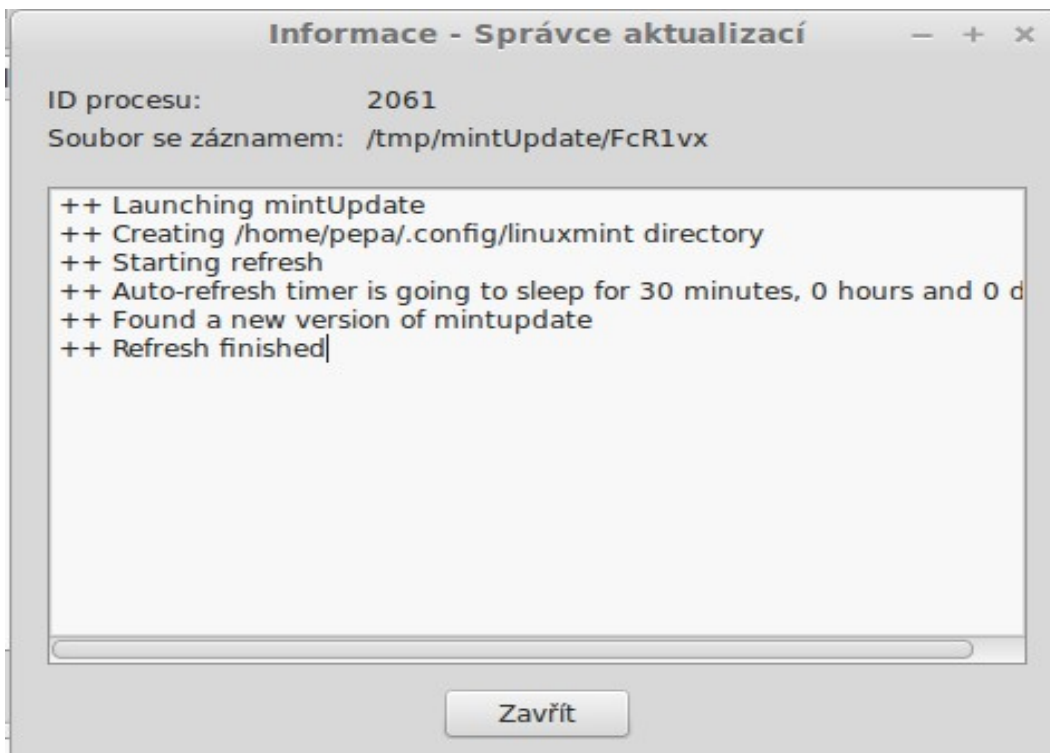

Pokud kliknete na tlačítko „Možnosti“, zobrazí se vám obrazovka výše. Standardně bere správce aktualizací v úvahu úrovně 1, 2 a 3. Můžete se rozhodnout, že chcete zobrazovat i aktualizace úrovně 4 a 5. Tím se vám bude v seznamu zobrazovat více aktualizací. Pokud chcete, můžete označit úroveň 4 a 5 za „bezpečnou“ (což nedoporučujeme). To způsobí, že je správce aktualizací standardně zvolí k instalaci.

Správce aktualizací počítá pouze s „bezpečnými“ aktualizacemi. Tudíž když říká, že váš systém je aktuální, znamená to, že nejsou dostupné žádné aktualizace na úrovních, které jste označili jako „bezpečné“.

Správce aktualizací zobrazuje v seznamu pouze „viditelné“ aktualizace.

Pokud narazíte na problémy se správcem aktualizací (třeba nemůžete obnovit seznam balíčků), můžete zkontrolovat záznamy. Klikněte pravým tlačítkem na ikonu štítu v systémové liště a vyberte „Informace“. Objeví se následující obrazovka:

V tomto okně můžete vidět ID procesu správce aktualizací, zda běží s oprávněním uživatele nebo root, a obsah souboru se záznamem.

Také můžete zkontrolovat aktualizace, které byly nainstalovány do vašeho systému (za předpokladu, že byly instalovány pomocí správce aktualizací). To uděláte kliknutím na „Zobrazit -> Historie aktualizací“.

The screenshot shows a window titled "Historie aktualizací - Správce aktualizací" containing a table of update history. The table has four columns: Datum, Balíček, Původní verze, and Nová verze.

Datum	Balíček	Původní verze	Nová verze
2014-06-24 - 09:57:04	dpkg	1.17.5ubuntu5	1.17.5ubuntu5
2014-06-24 - 09:57:09	base-files	7.2ubuntu5	7.2ubuntu5
2014-06-24 - 09:57:10	base-passwd	3.5.33	3.5.33
2014-06-24 - 09:57:14	debconf	1.5.51ubuntu2	1.5.51ubuntu2
2014-06-24 - 09:57:15	dpkg	1.17.5ubuntu5	1.17.5ubuntu5
2014-06-24 - 09:57:23	libc6	2.19-0ubuntu6	2.19-0ubuntu6
2014-06-24 - 09:57:36	mawk	1.3.3-17ubuntu2	1.3.3-17ubuntu2
2014-06-24 - 09:57:39	perl-base	5.18.2-2ubuntu1	5.18.2-2ubuntu1
2014-06-24 - 09:59:55	lsb-base	4.1+Debian11ubuntu6	4.1+Debian11ubuntu6mint1
2014-06-24 - 09:59:56	lsb-release	4.1+Debian11ubuntu6	4.1+Debian11ubuntu6mint1

At the bottom of the window is a "Zavřít" button.

Terminál

Jak už bylo zmíněno je to příkazový řádek, který textovou formou slouží k různým úkonům. Rozepisovat se tu o nich nebudu, ale dále je seznam důležitých a užitečných příkazů pro terminál.

Příkaz je text mezi * * (hvězdičkami)

Instalace:

***apt-get install* <název balíčku>** – instalace konkrétní aplikace / balíčku

***apt-get remove* <název balíčku>** – odinstalace konkrétní aplikace / balíčku

apt-get update – aktualizace databáze balíčků Linux Mintu

apt-get upgrade – upgrade balíčků Linux Mintu

apt-get -f install – řešení potíží s rozbitými balíčky

apt-get autoremove – automaticky odstraní zastaralé balíčky

Instalace ze zdroje:

./configure

make

make install

Hledání:

***locate* <název souboru>** – vyhledá v systému soubor dle zadaného názvu

***grep* <vzor> <název souboru>** – vyhledá v systému soubor dle konkrétního vzoru

***Linux command | grep* <vzor>** – prohledá výstup příkazu dle zadaného vzoru

***whereis* <příkaz>** – zobrazí umístění příkazu pro spustitelný soubor

***which* <příkaz>** – zobrazí spustitelný soubor, který bude spuštěn jako výchozí pro provedení příkazu

Archivace:

***tar -czvf* <název archivu>*.tar.gz* <soubor 1> <soubor 2>...<soubor n>** – vytvoří .tar.gz archiv kompresí daných souborů

tar -xzvf* <název archivu>*.tar.gz – extrahuje soubory z archivu .tar.gz

***tar -cf* <název archivu>*.tar* <soubor 1> <soubor 2>...<soubor n>** – vytvořit .tar archiv kompresí daných souborů

tar -xf* <název archivu>.*tar – extrahuje soubory z archivu .tar

***gzip* <název souboru>** – komprimuje soubor a vytvoří archiv gzip názvem <název archivu>.gz

gzip -d* <název souboru>.*gz – extrahuje soubory z archivu gzip

Navigace:

pwd – výpis pracovního adresáře

ls -la – zobrazení obsahu adresáře

cd – změna adresáře

***cp -avr* <cesta ke zdroji adresáře/souboru> <cesta k umístění adresáře/souboru>** – kopírování složky / souboru

***mv* <cesta ke zdroji adresáře/souboru> <cesta k umístění adresáře/souboru>** – přesun adresáře / souboru

***mkdir* <název adresáře>** – vytvoření adresáře

***touch* <název souboru>** – vytvoření / aktualizace souboru

***rm -rf* <název adresáře / souboru>** – smazání adresáře / souboru

Prohlížení:

***cat* <cesta k souboru>** – zobrazí obsah souboru

***more* <cesta k souboru>** – zobrazí obsah souboru (celý najednou)

***less* <cesta k souboru>** – zobrazí obsah souboru (celý najednou s možností scrolování)

***nano* <cesta k souboru>** – vytvoření a otevření / otevření souboru pro editaci v textovém editoru Nano

***vi* <cesta k souboru>** – vytvoření a otevření / otevření souboru pro editaci v textovém editoru Vi

***head* <cesta k souboru>** – zobrazí prvních 10 řádků vybraného souboru

***tail* <cesta k souboru>** – zobrazí posledních 10 řádků vybraného souboru

***tail -f* <cesta k souboru>** – zobrazí posledních 10 řádků souboru a současně změní soubor (obvykle soubor protokolu)

***watch* <příkaz>** – sleduje výstup příkazu (defaultně je nastaveno obnovení každé 2 vteřiny)

Oprávnění souborů:

***r w x*(vlastník) *r w x*(skupina) *r w x*(ostatní)**

r (čtení) – Umožňuje uživateli zobrazit soubor – číselná hodnota = 4

w (zápis) – Umožňuje uživateli editovat soubor – číselná hodnota = 2

x (spuštění) – Umožňuje uživateli spustit daný soubor – číselná hodnota = 1

chmod 777 <cesta k souboru> – Vlastník, skupina i ostatní uživatelé mohou číst, zapisovat a spustit daný soubor.

chmod 700 <cesta k souboru> – Vlastník může číst, zapisovat a spustit daný soubor. Skupina a ostatní uživatelé nemají žádná práva

chmod 666 <cesta k souboru> – Všichni uživatelé mohou číst a zapisovat do daného souboru.

chmod 644 <cesta k souboru> – Vlastník může číst a zapisovat do souboru. Skupina a ostatní mohou jen číst daný soubor.

Oprávnění složek:

***r w x*(vlastník) *r w x*(skupina) *r w x*(ostatní)**

r (čtení) – Umožňuje uživateli zobrazit složku – číselná hodnota = 4

w (zápis) – Umožňuje uživateli editovat složku – číselná hodnota = 2

x (spuštění) – Umožňuje uživateli spustit danou složku – číselná hodnota = 1

chmod 777 <cesta ke složce> – Vlastník, skupina i ostatní uživatelé mohou číst, zapisovat a spouštět soubory ve složce, vytvářet soubory ve složce, mazat a měnit soubory ve složce.

chmod 755 <cesta ke složce> – Vlastník může číst, zapisovat a spouštět soubory ve složce, vytvářet soubory ve složce, mazat a měnit soubory ve složce. Skupina a ostatní uživatelé mohou jen měnit adresář a seznam souborů.

chmod 700 <cesta ke složce> – Vlastník může číst, zapisovat a spouštět soubory ve složce, vytvářet soubory ve složce, mazat a měnit soubory ve složce. Skupina a ostatní uživatelé nemají žádná oprávnění.

Vypínání:

poweroff – vypnutí systému

reboot – restart systému

echo b > /proc/sysrq-trigger – tvrdý restart systému

System:

man <příkaz> – zobrazí manuál o zadaném příkazu

ps – seznam všech běžících procesů v systému

top – aktuální informace o systému Linux, uptime, počet uživatelů, zatížení systému, počet běžících úkolů a využití systémových prostředků

kill -9 <pid> -zabije proces s daným id

killall proc – zabije všechny procesy s názvem proc*

uname -a – zobrazí název, verzi jádra, typ stroje, síťový uzel, název hostitele, typ procesoru, verzi OS a další podrobnosti o architektuře systému

lsb_release -a – LSB verze, ID distribuce, popis distribuce, číslo verze a codename distribuce

df -h – zobrazení systému souborů a využití místa na disku

free -m – zobrazit velikost volné a používané paměti systému

lspci – seznam všech PCI sběrnic a zařízení k nim připojených

lsusb – seznam všech USB sběrnic a zařízení k nim připojených

lshal – seznam všech zařízení HAL(Hardware Abstraction Layer) a jím připojeného hardwaru

lshw –seznam hardwaru v systému, včetně informací o výrobcí, typu zařízení a způsobu jeho připojení

hostname – zobrazí název hostitele v systému Linux Mint

uptime – zobrazí, jak dlouho systém běží

echo \$SHELL – zobrazí, jaký Shell je aktuálně používán v Linux Mintu (výchozí je bash)

Správa uživatelů:

adduser <jméno nového uživatele> – vytvoří nového uživatele

deluser <jméno existujícího uživatele> – smaže uživatele, jeho domovský adresář zůstane

deluser <jméno existujícího uživatele> -remove-home – smaže uživatele i s jeho domovským adresářem

addgroup <nový název skupiny> – vytvoří novou skupinu

delgroup <název existující skupiny> – smaže skupinu

passwd – změní heslo

who – zobrazí seznam přihlášených uživatelů

useradd -g <název skupiny> <jméno uživatele> – přidá uživatele do skupiny, bude to primární skupina pro uživatele

useradd -G <název skupiny> <jméno uživatele> – přidá uživatele do skupiny, bude to druhotná skupina pro uživatele

usermod -g <název skupiny> <jméno uživatele> – změní uživatelovu primární skupinu

usermod -a -G <název skupiny> <jméno uživatele> – změní uživatelovu druhotnou skupinu

chown <název skupiny> <jméno uživatele> – změni vlastníka souborů

chgrp <název skupiny> <jméno uživatele> – změni skupinu vlastníků souborů

Sít:

ping <webová stránka/ip adresa> – otestování konektivity nebo odpověď z konkrétní IP adresy nebo webové stránky

traceroute <webová stránka/ip adresa> – sledování síťové cesty na webovou stránku nebo IP adresu

ifconfig – zobrazí seznam všech síťových rozhraní

ifconfig <rozhraní> up – zapne dané rozhraní

ifconfig <rozhraní> down – vypne dané rozhraní

iwconfig – zobrazí seznam všech bezdrátových síťových rozhraní

ssh <uživatelské jméno>@<host name> – přihlásit daného uživatele k síťovému hostiteli

Rady, Tipy a Triky

Vytváření poznámek v Tomboy

Všichni si děláme poznámky. Ať už jde o adresu, kterou nám někdo dal, telefonní číslo, rozrůstající se seznam úkolů, nebo něco, na co nechceme zapomenout. Často si potřebujeme udělat rychlou poznámku. Někteří z nás mají kolem počítače spoustu papírků a nemohou najít funkční propisku, když nastane taková situace. Jiní mrhají časem spouštěním nástrojů, které k tomu nejsou určeny (například OpenOffice Writer není zrovna pohotová aplikace pro poznámky). A nakonec je několik lidí, kteří na poznámky používají zvláštní nástroj. Linux Mint takový nástroj pro tvorbu poznámek obsahuje. Nazývá se „Poznámky Tomboy“.

Poznámky Tomboy je snadné používat. Kliknutím na ně se zobrazí seznam všech vašich poznámek. Můžete vytvořit nové poznámky kliknutím na „Nová poznámka“.

Otevře se nová poznámka. Změnou nadpisu změníte i její název. Do poznámky můžete napsat cokoli chcete a pak ji zavřít. Obsah, který jste napsali, bude vždy dostupný přes „Poznámky Tomboy“. Nemusíte nic ukládat, můžete klidně restartovat nebo vypnout počítač. Vaše poznámky se ukládají automaticky ihned, jak je píšete.

Pokud se rozhodnete, že už dále nechcete nějakou poznámku uchovávat, můžete ji otevřít a kliknout na tlačítko „Smazat“.

Pokud do poznámky napíšete název nějaké jiné poznámky, Tomboy automaticky vytvoří odkaz na tuto poznámku a vy budete schopni pouhým kliknutím tuto poznámku otevřít.

Ve vašich poznámkách můžete používat různé možnosti formátování, nebo můžete využít mnoho dalších funkcí, které Tomboy nabízí (synchronizace, vyhledávání, export poznámek do PDF/HTML... atd.).

Zálohování

Menu – Zálohovací nástroj

Provádění zálohování nainstalovaných aplikací a software je velice dobrá věc. Pokud dojde k tomu, že něco nechtěně smažete nebo odstraníte, tak pomocí obnovení ze zálohy, kterou jste si vytvořili nainstalujete aplikaci nebo software zpět aniž by jste museli složitě hledat co jste to vlastně smazali. Pokud dojde k tomu, že budete provádět instalaci Linux Mintu aby jste opravili nějakou vniklou chybu a neprovedete formátování disku, tak soubory vytvořené již dříve zůstanou zachovány a po dokončení instalace můžete provést obnovení ze zálohy a systém nainstaluje vše co jste měli nazálohované za vás.

Závěr

Je spousta dalších věcí, které se můžete o Linuxu Mint dozvědět. Tato příručka je jen shrnutím toho nejdůležitějšího co je spojeno s vaším nově nainstalovaným operačním systémem. Nyní byste se měli cítit klidněji během jeho používání a měli byste lépe porozumět jeho součástí.

Co dál?

Naučíte se používat terminál?

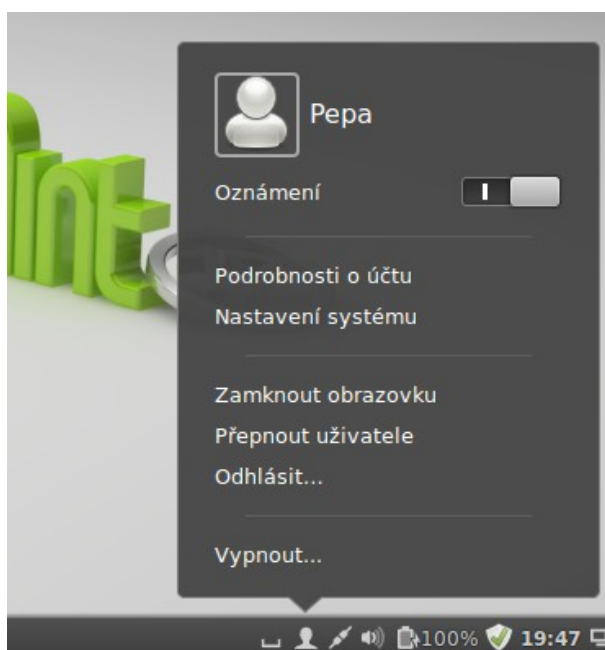
Dáte šanci ostatním pracovním prostředím (KDE, XFCE atd.)? To je zcela na vás.

Pamatujte, Linux je také o zábavě a komunita je zde pro vzájemnou pomoc. Věnujte tomu trochu času a naučte se něco každý den. Vždy je zde něco nového, nehleďte na to, kolik toho již znáte.

Užívejte si Linux - děkujeme, že jste si vybrali právě **Linux Mint**.

Vypnutí počítače

Počítač lze vypnout dvěma způsoby. První způsob je výběrem příslušné ikony v Menu a nebo najedete myší na ikonu panáčka na panelu a kliknete na ní levým tlačítkem myši. Objeví se tato nabídka :

Kliknete na položku „Vypnout“ a objeví se tato nabídka a co si vyberete záleží jen a jen na vás :

